

Mlaš tednik

kulturno - politično glasilo

Kreol

svetovnih in domačih dogodkov

6. leto - številka 46

V Celovcu, dne 18. novembra 1954

Cena 1 šiling

MLADINA

Kot misli in dela danes mladina, tako bo delal in mislil narod čez dvajset, trideset let.

Razumljivo je torej, da si vsa gibanja hočejo najprej pridobiti mladino, da si tako zagotovijo možnost naraščanja in s tem obstanka in napredka. To smo videli še pred kratkim, ko so po krajih organizirali skupine otrok in mladine in jih vodili na taborjenja; isto oziroma še v dosti večji meri vidimo tudi v komunističnem sistemu izdelano dosledno in precizno.

Vsak torej, ki zasleduje neki cilj, ki ima neki program, bo skušal pridobiti zase čim več mladine, ker bo le v tem videl možnost uspeha.

In kaj hočemo mi? Mi hočemo ohraniti mladino Bogu in narodu. Hočemo, da se mladina navdušuje za večne ideale in da se zaveda pripadnosti k svojemu narodu.

Prve nauke dobi otrok doma. Psihologi trdijo, da so vtisi najboljši v otroški dobi, to je do dobe 10 - 12 let, ko je otrok navadno še doma v krogu družine. Z veseljem lahko ugotovimo, da je pokazal marijanski kongres v Celovcu, da so naše družine zdrave, da se priznavajo k Bogu in k slovenski besedi. Osnova je torej v večini dobra.

Malo drugačen je že položaj v šoli. Na papirju nam je zagotovljena pravica do svobodnega izpričevanja naše besede, pravica do vzgoje naše mladine. Toda od teorije do prakse je še dolga pot.

Najprej hočemo z veseljem poudariti, da je nekaj vzgojiteljev, ki se zavedajo svoje odgovornosti pred Bogom in tudi pred narodom, ki jim zaupa svoje otroke. Žalostno je pa dejstvo, da so nekateri, ki se tega ne zavedajo ali pa nimajo sposobnosti za vzgojiteljsko delo na dvojezičnih šolah. Še bolj žalostno je pa to, da se prav oblast, ki ima vso moč po volji ljudstva, ne ozira na želje in upravičene zahteve, da bi nastavila zmožne moči.

Najbolj kvaren je vpliv izven šole in doma, pa naj bo to na poti v šolo, v uk ali na delo, naj bo med delom ali v prostem času. Mladina, ki je stalno izpostavljena takemu slabemu vplivu in nima nikjer zaslombe v dobrem ali vsaj možnosti spoznati pravo pot prav za svoj primer, propada npravno in narodnostno.

Moralnemu padcu sledi narodnostna od-tujenost, ki se stopnjuje do prebežništva in celo do čustvene antipatije. Saj je na splošno znano, da so narodno nezavedni ljudje navadno tudi versko mlačni ali moralno pokvarjeni.

Iz teh razmišljanj sledi naša naloga.

Sv. oče vedno poudarja važnost dobrih krščanskih družin pri prenovitvi današnje družbe. Če hočemo doseči versko obnovo in poglobitev, je treba začeti pri družinah. Na deželi so družine še zdrave. Po trgih in mestih je nujno, da se zamujeno popravi. Tudi gospodarska stran se ne sme zanemariti in treba je skrbeti za zdrav socialen razvoj.

Pomanjkljivosti v šolah se morajo odpraviti. To je naša naravna pravica, ki smo jo tudi po vesti dolžni zahtevati.

Doseči se mora, da se mladina odtegne kvarnemu vplivu ostalega okolja. Mladini je treba nuditi možnost verske poglobitve in buditi tudi narodno zavest. Tudi mladino, ki je že končala šolo, je treba še naprej vzgajati, jo povezati in ji nuditi tudi to, kar je šola zamudila.

Mladina se mora zbirati v družbi, ki najo ugodno vpliva, treba ji je dati v roke knjige, da se še naprej sama izobrazuje, tako versko kot narodnostno, treba ji je tudi pojasniti, da mora biti zrel človek zmožen samostojnega mišljenja, da zna položaj prav preceniti in se prav odločati - kar je možno le, če so temelji pravilni. Vcepiti ji je treba poguma, da ne zapade kolektivu, masi, da ne verjame slepo glasnejšemu ali tištemu, ki jih ima - morda le navidezno -

V Egiptu še ni miru

Boj egiptovske vlade Abd el Nasserja proti „Muslimanskim bratom“ je dosegel svoj višek, ko je ministrski predsednik Nasser odstavil državnega predsednika generala Naguib, ga razrešil vseh dolžnosti in tako prevzel vso oblast. Naguib očitajo zvezo z „Muslimanskimi brati“ in mu pripravljajo proces.

Kot poročajo, je Nasserjev poseg posledica aretacije trgovca Jussufa Talaata, ki je bil vodja neke tajne celice „Muslimanskih bratov“, in njegovih izjav, češ da je Naguib imel v načrtu državni udar, da bi se sam polastil nove vlade. Dejansko so pred nekaj dnevi odkrili v hiši tega trgovca zalogo orožja.

Naguiba, ki ga je aretirala obrambni minister, so internirali in je močno zastražen. Nasser je dal razglasiti, da sam prevzame Naguibove funkcije, vendar ne bo imel na-

slova državnega predsednika. To mesto ostane začasno „nezasedeno“.

Negotov je položaj v vplivnem častniškem klubu, ki je odstavil že kralja Faruka in v katerem je Naguib imel še nedavno dvakrat toliko pristašev kot Nasser. Sicer so se častniki izrekli sedaj za Nasserja in mu obljubili pomoč, vendar politični opazovalci dvomijo v iskrenost teh izjav, zlasti še, ker je bilo pred kratkim v zvezi z „Muslimanskimi brati“ aretiranih 40 častnikov mornarice.

Ko je ljudstvo zvedelo za odstavitev Naguib, je prišlo do demonstracij. Po nekaterih poročilih je morala policija poseči vmes in razgnati demonstrante, po drugih so jim pa morali obljubiti, da bo Naguib lahko prosto odšel v tujino. Do miru še ni prišlo.

Koroški deželni proračun

V torek je imel koroški deželni zbor sejo, na kateri je referent za deželne finance deželni poslanec Pabst predložil deželni budget. Predvideni dohodki znašajo 304 milijone, izdatki pa 312 milijonov šil. V primeri s tekočim letom so dohodki za 61, izdatki pa za 69 milijonov šil. večji kot v tekočem letu.

V primeru z drugimi deželami, kot je omenil finančni referent deželni poslanec Pabst, Koroška gospodarsko ni na najboljšem, pa tudi ne na najslabšem. Tedenca gospodarskega nivoja pada od zahoda proti vzhodu. V Vorarlbergu pride na osebo

228 šilingov, na Koroškem le še 121,9, najslabše je na Gradiščanskem s 70,2 šil. na osebo.

DR. GERSTENMAIER NASLEDNIK DR. EHLERSA

Frakcija CDU/CSU v Zahodni Nemčiji je predlagala za naslednika pokojnega dr. Ehlersa znanega protestantskega poslanca CDU dr. Gerstenmaierja. Pri volitvah v parlamentu je bil izvoljen na to mesto, vendar je dobil šele v tretji rundi tajnega glasovanja zadostno število glasov.

Prava demokracija je možna samo na verski podlagi

Pri nekem nagovoru na člane Nacionalne konference za vero in demokracijo je predsednik Eisenhower poudaril važnost duhovne podlage pri demokratski državni obliki. Omenil je, da je začetek vsake demokracije v priznanju vrednosti posameznika kot podobe božje. Če dela demokracija na to, da omogoča vsakemu čim večjo mero svobode na vsakem področju, tako v njenem pravnem sistemu kot v državni upravi, ki temelji na odgovornosti, vedno segajo korenine vseh teh hotenj nazaj na predstavo, da so vsi ljudje rojeni kot otroci božji in so od najvišjega bitja dobili enake pravice.

Eisenhower je pozdravil ideje in cilj konference, ker svoboda more temeljiti le na osebni disciplini in pravem prepričanju.

NOVI PRISTASI ATOMSKEGA NACRTA

Pri zadnjem zasedanju Združenih narodov so govorili tudi o mirni uporabi atomske sile. Načrt za to so predložile Združene države Amerike; takoj nato se je pridružio temu mnenju še šest drugih sil. Pri zadnji generalni skupščini sta se izrekli za to tudi jugoslovanska in sirska delegacija. V izjavah so poudarjali upanje, da bo atomsko energijo kmalu mogoče uporabljati kot

več za seboj, in da si upa nastopiti in podati svoje mnenje tudi proti demagogom.

In kdo naj to naredi?

Bog je dal ljudem različne sposobnosti. Vsak mora postaviti moža na svoje mesto. Nekateri so od drugih prejeli znanje: naj ga posredujejo naprej; nekateri so se sami prikopali do večjega duhovnega bogastva in izpopolnili svoje zmožnosti; ti morajo še bolj uvideti, da sedanja mladina ne sme hoditi sama po poti, na kateri lahko oma-

ga ali zgreši pravi cilj.

Glavno delo je delo starejše generacije. Zavedna mladina seveda lahko vpliva na svoje tovariše, vendar se v glavnem le bolj pripravlja na svoje bodoče delovanje v zasebnem in javnem življenju. Na to jo je treba pripravljati z besedo in zgledom, treba jo je poučiti in to tudi v dejanju pokazati. Le s pravo voljo do edinosti in s skupnim delom vseh bo mogoče ohraniti mladino Bogu in narodu.

Posledica naše ogromne jesenske prodaje so

OSTANKI

po smešno znižanih cenah.

WARMUTH Beljak Viliach

V tem tednu ostanki za obleke, bluze, spalne srajce iz flanele, barhenta, zefirja in vistre, posteljnine, pregrinjala itd.

KRATKE VESTI

Rekord v skokih s padali. Seveda so to Amerikanci. Dva častnika sta skočila s padali iz višine 14.325 m in sta s tem postavila nov svetovni rekord v skokih s padali.

Novo letalsko zvezo so vzpostavili te dni med Los Angelesom in Kopenhagenom. Smer poleta pelje preko polarnih krajev; za 9000 kilometrov poti rabi letalo 24 in pol ure.

Silen tajfun je divjal ob južnokitajski obali. Veliko ljudi je utonilo; vseh pogrešanih je okrog 3000. Tudi gmotna škoda je ogromna.

V Albaniji so usmrtili nadškofa Kisissa, ki je stal na čelu albanske grško-pravoslavne Cerkve. Prebil je že več let v zaporu.

Nepalski kralj je najavil svoj obisk v Združenih državah Amerike. S seboj hoče vzeti svoji dve ženi, kar je spravilo ameriške oblasti v zadrego, ker po nekem zakonu, ki je v veljavi, ne sme noben poligamist prekoračiti ameriške meje. Javnost je radovedna, kako bodo rešili položaj.

19 vojnih ujetnikov se je pred kratkim vrnilo iz Sovjetske zveze. Kot sklepajo, je trenutno še 350 avstrijskih vojnih ujetnikov in nekaj nad 1000 civilnih jetnikov v Sovjetski zvezi.

Pri natovarjanju nekega cirkusa v Veliki Britaniji je stopil službujoči železničar slonu na nogo. Neprevidnega železničarja je slon prijel z rilcem, dvignil v zrak in pritisnil ob steno in mu prizadejal težke poškodbe.

Dva tujska legionarja sta pobegnila s transporta, namenjenega v Indokino. Skočila sta v morje, nakar ju je neki malajski ribič rešil. Izjavila sta, da želita nazaj domov v Nemčijo.

Avstrijski skavti so pred kratkim zborovali na Dunaju. Med drugim so tudi sklenili, da bodo skušali pripraviti možnost soudeležbe tudi za pohabljenno mladino.

Jugoslovani Harangozo je zmagal pri turnirju namiznega tenisa v Innsbrucku, ko je v polfinalu premagal svetovnega prvaka Japonca Ogimura in v finalu Slovenca Dolinarja. Odsel je zmago tudi pri parih skupaj z Dolinarjem in v mešanih parih z igralko Hotter proti paru Dolinar-Wertl.

Nekaj ameriških generalov in admiralov hoče rehabilitirati republikanskega senatorja McCartyja. Po deželi zbirajo podpise in prireajo demonstracije za McCartyja. Menda se boje razkola v vodstvu republikanske stranke in ga skušajo s tem preprečiti.

Dva britanska mornarja sta bila v Arhangelsku obsojena na leto dni zapora, ker sta v nekem prepiru pretepla dva sovjetska policaja. Kazen je bila takoj spremenjena v izgon iz dežele.

Predsednik indijske vlade Nehru je obhajal pred par dnevi svoj 65. rojstni dan. Pozdravilo ga je tudi okrog 50.000 otrok, ki so nastopili ob tej priliki z lepim sporedom.

V preteklem tednu je bilo v Avstriji spet 986 prometnih nesreč, pri katerih je bilo 21 mrtvih in 676 ranjenih. Na Koroškem je bilo 88 prometnih nesreč s 70 ranjenimi in enim mrtvim. V prvih desetih mesecih t. l. je bilo v Avstriji zaradi prometnih nesreč skupno 904 mrtvih.

VOLITVE V DOLINI AOSTA

V avtonomni dolini Aosta v Italiji so bile v nedeljo volitve, ki so veljale kot nekak znak trenutnega mnenja med italijanskimi volivci. Zmagale so stranke centru-ma, ki so trenutno zastopane v vladni koaliciji z 20.423 glasovi proti levičarskemu bloku s 15.423 in Avtonomistični stranki s 14.794 glasovi. Pri tem so levičarji nazadovali od 40,1 odstotkov glasov pri prejšnjih volitvah na 26,6 odstotkov sedaj.

Politični teden

Po svetu . . .

Eden najzanimivejših političnih dogodkov letošnjega leta bo vsekakor ostala proslava 37-letnice boljševiške revolucije v Moskvi.

Izostale so velikanske parade iz Stalinovih časov, tokrat se Kremelj ni tresel od ropotanja tankovskih velikanov in ozračje ni trepetalo od brnenja nešteti letal, katere je vsako leto vodil Stalinov sin. Nekaj tisoč pehote je defiliralo pred sovjetsko vlado in povabljenici.

Moskovčani so morali tokrat pogrešiti dokaze o svoji najsilnejši armadi na svetu. Toliko bolj so jih presenetili jubilejni članki v časopisih, ki so tekmovali v poudarjanju miroljubnosti Sovjetske zveze in njenih zaveznikov, govorili o novi dobi, ki je nastopila za miren razvoj človeštva, izostali so očitki „imperializma“ in sličnih „lepih“ vzdevkov na račun zapadnih zaveznikov, celo nasprotno se je zgodilo: proslavljali so vojno zavezništvo in obujali lepe spomine nanj z najsrčnejšimi željami, da je treba tako zavezništvo negovati tudi v mirni dobi.

Nova politika sovjetske vlade hoče narediti vtis, da vojna ne more koristiti nobenemu in da itak čas dela zanje.

Drugače si nenadne spremembe skoraj ni mogoče razlagati. Medtem ko se Evropa še bori z notranjimi problemi, ko mora reševati vprašanja, katere je Stalinova diplomacija tako temeljito zavozljala, medtem ko je naraščanje prebivalstva na Zapadu v primeri s Sovjetsko zvezo naravnost pičlo — v tem pogledu si sovjetska diplomacija od danes res po vsem videzu sme privoščiti dokaj odmor, ker ima res čas.

In kako je še bilo na znameniti moskovski proslavi revolucije leta 1954? Odveč bi bilo omeniti, da so se mize šibile vseh dobrot, da je bil to eden največjih sprejemov in gostij, kar jih je videl Kremelj, da so bili največje in najprisrčnejše pozornosti deležni zastopniki prav tistih zapadnih držav, katerih drugače oko tajne policije ne izpusti iz svoje pozornosti. Ameriškega poslanca so zasipavali z zdravicami in sam predsednik sovjetske vlade Malenkov mu je s svojim prijetnim basom zapel na čast rusko narodno pesem.

Hladna vojna naj se konča . . .

Ameriški poslanik Bohlen je javil v Washington, da so mu vodilni sovjetski državniiki zagotovili, da želi sovjetska vlada že vsako najmanjšo sporno točko s svojimi zapadnimi sosedi brž poravnati, da bi se tako preprečilo, da bi prišlo do večjih nesporazumov. No, in ko je prav v tistem času neki sovjet. lovec na Daljnem vzhodu sestrelil ameriško letalo in je bila ameriška javnost zelo razburjena, je sam predsednik Eisenhower posegel vmes pomirjujoče z izjavo, da krivda še ni točno dognana.

Omeniti je treba tudi, da je bil na sprejemu navzoč — prvič po prelomu s Kominformom — tudi zastopnik jugoslovanske vlade; tudi z njim se je Malenkov dalj časa razgovarjal.

Novi moskovski predlogi Zapadu

Ni še utihnil odmev „mirovnik“ fanfar iz Moskve, ko je Kremelj že tudi začel velikopotezno diplomatsko akcijo. (V ostalem baje ne bomo mogli sedeža moskovske vlade več dolgo označevati kot „Kremelj“, kakor ima Dunaj svoj „Ballhausplatz“ ali Washington „Belo hišo“, kajti sovjetska vlada namerava svoje urade premestiti v veliko moderno palačo in iz Kremlja napraviti muzej). — Sovjetska zveza je poslala 23 evropskim državam vabilo na posebno konferenco za „evropsko varnost“, ki se naj bi vršila 29. novembra ali v Moskvi ali v Parizu. Sklenili in podpisali naj bi skupen varnostni pakt in rdeča Kitajska naj bi bila prisotna kot opazovalec.

Diplomatski udarec proti zapadnoevropski uniji in pariškem sklepu

Iz vsebine poslane note je ta namen povsem razviden. Med povabljenimi državami je tudi Avstrija in celo Islandija, Albanija in Luksemburg, ni pa Zapadnonemške republike. V noti poudarja sovjetska vlada, da je treba vzpostaviti tudi enotnost Nemčije, omenja umik vseh zasedbenih čet in da ima sovjetska vlada za to tudi načelni pristanek Poljske in Češkoslovaške. V noti opozarjajo Sovjeti na nevarnosti pariških pogodb in na nevarnosti, ki jih prinaša oborožitev Zapadne Nemčije.

Posebno pozornost je na Zapadu zbudil datum predlagane konference in pa kraj. Do 29. novembra Pariz in Bonn še ne bosta mogla ratificirati pariških sklepov (Zapadno-evropska unija, sprejem Zap. Nemčije v Atlantsko zvezo in njeno oborožitev, sporazum o Posarju itd.). Namen note bi bil torej očiten: preprečiti sprejem pariških sklepov in razbiti vojaško obrambno zvezo, katero je Zapad osnoval po tolikih letih pogajanj in po premostitvi številnih in hudih zaprek.

K predlogom Sovjetske zveze se je prvi oglasil Bonn, kjer sta kancler Adenauer in vodja socialistične opozicije načelno pristala na sestanek take konference, toda pod pogojem, da bodo prej ratificirani pariški sklepi.

Medtem je francoski ministrski predsednik Mendés-France odletel v Ameriko in Kanado in se bo vrnil šele koncem meseca. Ker je istočasno z njegovim odhodom bila objavljena sovjetska nota, menijo nekateri politični komentatorji na Zapadu, da se je že predhodno dogovoril z Molotovom, da bi Francozi torej vendarle ne mislili iskreno na evropsko unijo in hočejo Sovjetom nekako pomagati v njih politiki.

Medtem ko je še pretekli teden bila v ospredju politična debata med Bonnom in Parizom zaradi rešitve posarskega vprašanja in je odklonitev nekaterih nemških vladnih strank povzročila veliko razburjenja, je od takrat vse potihnilo. Tudi to bo v zvezi s pomenljivim Mendés-France-ovim potovanjem.

. . . in pri nas v Avstriji

Kot smo že zadnjiš zapisali, bo 20. 11. 1954 zvezni kancler

inž. J. Raab

odpotoval v Ameriko. Tam bo posebno počaščen s tem, da ga bodo promovirali za častnega doktorja. Glede političnega ozadja tega obiska so se pojavile nove domneve. Kancler je bil prošli teden na banketu, ki ga je priredil ruski poslanik. Kmalu nato so javili iz Washingtona, da bi se tudi ruski opolnomočeni odposlanec pri Združenih narodih g. Višinski rad sestal z inž. J. Raabom. Domnevajo, da ob tej priliki le spravimo v tek pogajanja za državno pogodbo.

Se preden bo kancler odpotoval, namestila sprejeti

abesinskega cesarja Haile Selassija.

Kaj tiči za uporom v Alžiru

V zadnjem času je svetovno časopisje mnogo pisalo o javnem uporu v Alžiru na meji Tunisa. Uporniki so odlično oboroženi, imajo celo priročne radijske oddajne postaje. Francozi so vrgli v boj vse trenutno razpoložljive čete in strokovnjaki so mneneja, da bodo rabili vsaj dve diviziji, da bodo kos nasprotniku.

Časopisje ugiba, kdo je upornike nahujskal in kdo jim je poslal orožje. V Kairu deluje radio „Glas Arabcev“, ki je usmerjen ostro nacionalistično. Širijo se vesti, da je sedanji upor le predhodnik splošnega upora, ki bo v kratkem vzplamtel v Severni Afriki proti francoski kolonialni politiki.

Nekateri skeptajo na izvor orožja iz radijskih vesti iz Madžarske, kjer so se navduševali za arabske upornike in jih vzpodbujali, da se dvignejo proti zatiralcem. Prihaja orožje torej iz Vzhoda?

Alžir je že pred petimi leti postal del Francije in ni več portektorat ali kolonija. Razdeljen je v tri departmaje in vsi prebivalci so brez ozira na raso francoski državljani kot vsak v Franciji. Pravno je torej položaj urejen.

Novo zadržanje Sovjetov do duhovnikov in vernikov

Centralni odbor komunistične partije v Sovjetski zvezi je izdal poseben odlok vsem komunističnim propagandistom, da ustavi preganjanje in „žalitve“ sovjetskih vernikov in da se posvete le bolj sistematskemu delu pri ateistični propagandi. Dekret, ki ga je prinesla „Pravda“ s podpisom tajnika partije Hruščeva, omenja, da „žalitve vernikov in klera“ morejo ljudstvo le še bolj utrditi v „verskih predsodkih“.

Ta je na obširni turneji po svetu. Prošli teden je prispel iz Francije v Zapadno Nemčijo. Zdaj ga je tudi Avstrija povabila na obisk. Haile Selassie, znan pod imenom „neguš“, je malo pred to vojno prvi izgubil svojo državo ob fašističnem napadu.

Socialistična stranka

Avstrije je imela svoj občni zbor (kongres). Zvezni minister inž. Waldbrunner je imel referat o socialističnem kulturnem delovanju. Novo je, da je govornik priznal katoliško tradicijo in kulturno vrednost ter moč krščanstva. Omenil je, da bi kulturno delo bolje vodili socialisti kot OeVP in postavil nekaj zahtev socialistov do šolskih reform. Kot poročajo vesti iz krogov OeVP, je stavila že tudi ta stranka nekaj podobnih predlogov in nekaj jih je pri prosvetnem ministru že izdelanih, da jih predlože parlamentu.

V zadnjem času pogosto opažamo, kako hočejo nekateri poudarjati

velenemški duh.

Večkrat smo o takih pojavih že pisali. Tokrat so nekateri časopisi, med njimi zopet znane „Salzburger Nachrichten“, napadli orožniškega majorja Kaesa, komandanta orožniške šole. Ta je bil tik pred zlomom nacizma član skupine majorja Biedermanna, ki je skušal preprečiti nesmiselno prelivanje krvi v bojih za mesto Dunaj. Majorja Biedermanna so SS-ovci obesili, nova Avstrija pa ga je slavila kot velikega patriota.

Velenemški krogi so napadli v časopisju majorja Kaesa in ga predstavili notranjemu ministru kot izdajalca iz leta 1945 (bil je proti Hitlerju in za Avstrijo). Prej so poudarjali, da je preteklo treba pozabiti, da bodo lahko zopet vsi državljani enaki. Sedaj pa pozabljajo na lastne besede.

K temu se je izjavil tudi državni tajnik Graf in obsodil vsako pavšalno sumničenje vojakov druge svetovne vojne, brez ozira na to, kakšne uniforme so morali nositi. Tudi je obsodil izjave nekaterih državljanov o osebnostih in napravah neke druge države, ki se Avstrije ne tičejo in morejo le škodovati meddržavnim interesom.

Gospodarsko stanje

pri nas je zelo ugodno. Zadnje čase pa se pojavljajo glasovi, ki svarijo pred to „zlato dobo“. Posebno pri gradbenih podjetjih je konjunktura tako velika — še sedaj novembra primanjkuje delavcev — da so nekateri gospodarstveniki v skrbeh, kaj bo, ko ta konjunktura poneha. V nekaj letih bo v večini vse potrebno pozidano. Treba je že sedaj skrbeti tudi za naprej.

SLOVENC

doma in po svetu

70-LETNICA KOROSKEGA ROJAKA JAKOBA SPICARJA

Pred kratkim je obhajal svojo sedemdesetletnico v krogu svoje družine v Ljubljani naš koroški rojak Jakob Špicar, znani slovenski igralec in režiser, gledališki organizator in dramatik.

Doma je iz Skočidola in je študiral na gimnaziji v Beljaku in Celovcu. Že tedaj se je bavil z gledališčem in je napisal svojo prvo igr — še v nemščini. Takoj nato pa je začel pisati v slovenščini in kmalu dosegel sloves in priznanje. Špicar se je udeleževal tudi društveno in na njegovo pobudo so 1905. leta ustanovili v Podravljah društvo „Slogo“, ki je začelo svoje delo z uprizoritvijo Špicarjevih enodejank.

Službeno je šel nato Špicar na Jesenice, kjer je takoj pristopil k igralski družini in sodeloval kot igralec, režiser, dramatik in organizator. Imel je stalne stike z Meškom, pa tudi z Župančičem, ki je dal lepo priznanje Špicarju za njegovo delovanje na Jesenicah z izjavo, da se je tedaj preselila slovenska gledališka kultura na Jesenice. Svoje delo je nadaljeval v Radovljici, kamor je bil službeno prestavljen, po zadnji vojni pa živi v Ljubljani.

Z dramatizacijo Miklove Zale je zaslovel po vsej Sloveniji. Do danes velja za avtorja 42 iger, dram in prizorov, 13 mladinskih iger, 5 spevoiger, 3 lutkovnih iger, številnih prizorov za radio in 1 filmskega scenarija.

Koroški Slovenci smo ponosni na svojega rojaka in se pridružujemo številnim voščilcem.

*

Arheološka izkopavanja v Šempetru ob Savinji so dosegla lep uspeh. Odkrili so okrog petsto kamnov, ki so večinoma sestavni deli nagrobnih spomenikov. Zelo lep je kamen z Meduzino glavo in plošča z Ganimedom iz grške mitologije. Nagrobne spomenike bodo sedaj rekonstruirali.

Simfonični koncert Slovenske filharmonije v Ljubljani z dirigentom Djurom Jakšičem in solistom Antonom Solerjem je lepo uspel. Podajali so Saint Saensov koncert in Dvoržakovo simfonijo v e-molu. Kritika, ki je bila zelo pohvalna, omenja, da je bil to koncert „dveh mladih“.

Društvo slovenskih likovnih umetnikov je priredilo razstavo v Jakopičevem paviljonu. Od 66 razstavljalcev uživajo nekateri že svetovni sloves, nekateri so pa šele končali akademijo. Zastopane so vse smeri od postimpresionizma pa do čisto abstraktne umetnosti in podajajo celotno stanje sedanje slovenske likovne umetnosti.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Slovenska pesem v Ameriki. V državi Ohio je med drugimi tudi pevski zbor Planina, ki je pred kratkim priredil lep koncert. Podajali so v večini narodne pesmi, nekaj pa tudi umetnih, med drugimi Matije Tomca „Sanje“ in Luke Kramolca „Koroško budnico“. V Chicagu je priredil koncert cerkveni pevski zbor. V prvem delu so peli Marijine pesmi, v drugem so pa podali nekaj prizorov iz opere „Gorenjski slavček“.

NAZADOVANJE PRI TOTO

V letošnjem igralnem letu je opaziti nazadovanje pri vplačevanju igralnih vsot pri toto za 120.000 do 490.000 S tedensko. V tem igralnem letu je bilo do sedaj vplačanih približno 3.100.000 S manj kot v istem času pred enim letom.

da to pomeni resno nevarnost za komunizem.

Zaradi slabih razmer na deželi in ob stalnih neuspehih agrarne politike se Sovjeti ne čudijo, da je religiozno gibanje pridobilo na deželi. Bolj resno pa jemljejo znake verskega napredka med vojaštvom in zlasti med oficirji, kjer so po poročilih pozicije brezbožnih že močno omajane. Tako sovjetski tisk.

Gotovo je na tem nekaj resnice. Vendar zapadni svet ni tako optimističen in mnogi vidijo v teh zadnjih ukrepih le dozdevno spremembo sovjetske politike, s katero bi se Sovjeti radi pokazali boljše, kot dejansko so, ker to sedaj rabijo pri svoji politični ofenzivi.

Skrbimo za dober tisk!

Ni res, da bi bila Cerkev zastarela ustanova. Zanima se za vse gospodarske, politične, socialne in kulturne probleme. Saj vse to vpliva na značaj katoličana, lahko ga Cerkev približuje ali pa oddaljuje. Tisk je danes velisila. To so poudarili tudi avstrijski škofje. Na svoji zadnji konferenci so zato določili nedeljo 14. novembra za nedeljo dobrega tiska. Tudi našim bralcem hočemo nanizati nekaj misli k temu perečemu vprašanju.

Vsak dan se natiska veliko število časopisov. Samo v USA izhaja 1781 dnevnikov v 52.300.000 izvodih. Na drugem mestu je Sovjetska zveza, kjer se tiska dnevno 31 milijonov izvodov. Na tretjem mestu je Anglija z 29.720.000 izvodov dnevno. Tako pride v Angliji dnevno 600 časopisov na 1000 ljudi. V Italiji je 105 dnevnikov v skupni nakladi 5 milijonov, torej 109 listov na 1000 prebivalcev. V Belgiji 47 dnevnikov v 2.850.000 izvodih in pride na 1000 prebivalcev 838 časopisov. V Švici izhaja 117 dnevnikov v skupni nakladi 1.637.000, kar je 355 časopisov na 1000 prebivalcev.

Če bi tako zbrali podatke iz dežel vsega sveta, bi prišli do ogromne številke časopisov, ki vsak dan, nekateri pa celo večkrat na dan, obiskujejo ljudi ter jim pripovedujejo o vsem mogočem. Nekateri časopisi so kakor klepetave ženske, ki pri govorjenju nimajo nobenega določenega cilja. Cilj jim je le veliko in dolgo klepetati, čim več povedati in čim več izvedeti. Tako preč mine čas. Tisti časopisi imajo veliko najzanimivejših novic, ob katerih čitatelji ure in ure presedijo in napenjajo svoje živce ter krajšajo dragocen čas.

Nekateri časopisi so kot volkovi v ovčji koži. Kot pretkani zvodniki vse uravnavajo v določen cilj, vendar tako, da večinoma spoznavajo čitatelji to šele tedaj, ko je pozno ali prepozno. Taki časopisi so silna nesreča za ljudi in največja pomoč satanovi oblasti na zemlji. Državne oblasti, ki morajo skrbeti za javni blagor, so na tak tisk premalo pozorne.

Veliko je število takih listov, ki ne skrivajo svojih namenov. Že na naslovni strani ali celo z naslovom povedo, kaj hočejo. To so junaški oznanjevalci dobrega ali slabega! Sem spadajo glasila raznih struj in strank z določenim programom. Njih dobra stran je ta, da vedno veš, s kom imaš opravka. V to skupino spada tudi načelno katoliško časopisje, ki ga je pa žal dosti premalo.

Ker v sedanjih časih časopisje ustvarja in uravnava javno mnenje, si lahko mislimo, kakšnega pomena bi bilo močno katoliško časopisje. Če bi vsak katoličan, ki bere časopise, bral samo katoliške časopise, bi ti imeli v katoliških deželah nedvomno največjo naklado in bi tako bili najboljši, mogli bi ustvarjati najboljše t. j. katoliško javno mnenje, pri posameznih pa od dne do dne lepše in popolneje oblikovati krščansko osebnost.

Katoličani moramo te stvari pogosto premišljevati in izvajati praktične posledice.

DR. FRANCE CIGAN:

2. mednarodni kongres za cerkveno glasbo na Dunaju

Na dan sv. Cecilije, 22. novembra letos, bo poteklo 50 let, odkar je papež Pij X. izdal znameniti odlok o cerkveni glasbi. V spomin na ta zlati jubilej in na čast Piju X., ki je bil letos ob koncu majnika proglašen za svetnika, je bil v dnevi od 4. do 10. oktobra na Dunaju 2. mednarodni kongres za katoliško cerkveno glasbo. Podpisani, ki sem imel priliko, kongresa se udeležiti, bom skušal v naslednjem podatki kratko poročilo. Kako pomemben je bil ta kongres, kaže že to, da so bili v častnem predstvi kongresa najvišji predstavniki cerkvenih in svetnih oblasti v naši državi: dunajski kardinal dr. Inizter, apostolski nuncij na Dunaju nadškof Dellepiane, kancler zvezne vlade ing. Raab, zunanji minister ing. Figl in tedanji prosvetni minister dr. Kolb. Za predsednika je sam sv. oče Pij XII. imenoval prelata H. Anglés, ravnatelja Papeškega instituta za cerkveno glasbo v Rimu, priprave za kongres in kongres sam so pa vodili člani izvršnega odbora, priznani avstrijski strokovnjaki za cerkveno glasbo: msgr. dr. Kovsch, dr. Novak, in dr. Romanovsky.

ZACETEK KONGRESA. Kongres se je začel v ponedeljek zvečer v veliki dvorani Pevske zveze (Grosser Musikvereinssaal), kjer so se zbrali domači in inozemski udeleženci. V častnih ložah so bili navzoči vsi avstrijski škofje in predstavniki svetnih oblasti. Slavnostna prireditev je obsegala nekaj gasbenih točk (orgle, Palestrinov „Pridi Sv. Duh“, ki ga je pel akademski pevski zbor, vmes so udeleženci odpevali v gregorijanskem koralu, ter Haillerjev „Te Deum“); kardinal dr. Inizter je slovesno odprl kongres; predsednik kongresa je prebral posebno pismo papeža Pija XII. kongresu, nato pa so zastopniki počastili spomin sv. Pija X.

POTEK KONGRESA. V kongresnih dnevih so se obravnavala posamezna področja cerkvene glasbe in sicer v tem redu: v torek — gregorijanski koral, glasba vzhodne Cerkve; v sredo — klasična polifonija, instrumentalna glasba; v četrtek — občestvena maša (liturgija in ljudsko petje); orgle; v petek — sodobna moderna glasba, cerkvena glasba kot poklic; v soboto — vzgoja za cerkveno glasbo in organizacija cerkvene glasbe.

Spored za vsak dan je bil v glavnem sledeči:

Ob 9. uri pontifikalna (škofvska) maša, nato predavanje (referat), dopolnilno predavanje (koreferat) in razgovor; popoldan pa najprej študijsko predavanje iz obravnavanega področja in zopet predavanje z razgovorom. Maša je bila vedno s petjem iz področja, ki je bilo tisti dan na sporedu. Torej v torek gregorijanski koral, v sredo polifonična Fuxova „Trinitatis Missa“, v četrtek recitirana maša z ljudskim petjem (Missa lecta, Deutsche Gemeinschaftsmesse, a ne povsem v našem smislu, marveč kot jo goje v Klosterneuburgu in Linzu, torej po zamisli dr. Parscha: ljudstvo odgovarja duhovniku latinsko, spremenljive dele bere lektor, spremenljive speve pa poje ljudstvo v domačem jeziku); v petek moderna „Missa gregoriana“ dunajskega skladatelja dr. Ern-

Če vsak začne pri sebi, bo cilj dosežen. Samo stokanje in jadikovanje malo koristi. Močno in dobro katoliško časopisje je eden velikih ciljev, za katere se bo trudil tudi v bodoče naš list.

sta Tittela; v soboto zopet gregorijanski koral.

Izredno poučna in zanimiva so bila študijska predavanja, ki so nazorno pojasnjevala in dopolnjevala v referatih obravnavano snov. Prvi dan je zbudil veliko pozornost cerkveni zbor iz Essena-St. Elisabeth, ki je pel liturgične pesmi iz vzhodne liturgije v staroslovenskem jeziku. Dirigent in ves zbor so Nemci, imajo pa posebnega učitelja (Rusa ali Ukrajince, ne vem točno) za pravilno izgovarjavo. — Prav tako zanimivo je bilo v sredo predvajanje vokalne in instrumentalne polifonične glasbe iz gotike in dobe predklasične polifonije (od 12. do 15. stoletja). — V četrtek je podal prof. Gaston Litaize (Paris) v orgelskem koncertu pregled, kako se je razvijala orgelska glasba od 12. stoletja naprej. — V petek so nastopili avstrijski zbori, iz vsake škofije po eden, le gradiščanski je zaradi bolezni zborovodja izostal. Najboljši so bili zbori iz Linza, Salzburga in Innsbrucka. Celovško škofijo je zelo skromno zastopal cerkveni zbor iz Radentheina. Isti dan zvečer je pel salzburski stolni zbor „Propria“ za praznik Velike Gospojnice, izredno močno moderno skladbo prof. Messnerja, in „Stabat Mater“, mojstrsko delo J. Lechtaletja. Poleg zbora so sodelovali še solisti in orkester.

Višek je bil v soboto popoldne pri nastopu deških zborov in zvečer ob koncertu narodov.

KONCERT DEŠKIH ZBOROV. V izvežbanosti so med deškimi zbori prednjačili „Dunajski pevčki“, ki so tokrat prvič nastopili tudi v mešanem zboru. Moške glasove pojo nekdanji člani deškega zbora. Toda za njimi niso nič ali pa prav malo zaostajali pevčki iz Innsbrucka in St. Gabriela (Moedling); kot edini inozemski zbor je lepo zapel mešani deški zbor cerkve sv. zakramenta iz Brede (Nizozemska) v črnih talarjih in belih korokih.

KONCERT NARODOV. Veličasten je bil koncert narodov. Sodelovalo je 11 zborov iz 6 dežel: po trije zbori iz Nemčije (Essen, München, Marburg a. d. Lahn) in Švice (Ženeva, St. Gallen in Sitten); dva zbora iz Nizozemske (zgoraj omenjeni iz Brede in moški zbor „Venlona“ iz Venlo) in po en zbor iz Italije (Savona), Španije (Alicante) in Avstrije („Du-

najski pevčki“). S samostojnimi točkami na orglah sta nastopila prof. Peeters iz Belgije in prof. Duruflé iz Francije.

Če izznamemo dva zbora (Marburg in Sitten), ki sta bila v vsakem oziru šibka, podpovprečna, so bili vsi zbori na lepi višini. Zelo je zopet užgal zbor iz Essena z dvema staroslovenskima spevoma. Izredno elegantna sta bila španski in italijanski, ki sta pa, kolikor sem čul, bolj koncertna kot cerkvena zbora. Najbolj je ugajal kraljevi pevski zbor „Venlona“. Že nastop tega zbora je veličasten: okoli 120 moških v enotnih, črnih koncertnih oblekah. Glasovi izvežbani, zlati, disciplina vzorna. Zapeli so dve pesmi; posebno druga je bila zelo zanimiva: Lavretanske litanijske spremljavo orgel: moderna, polifonska skladba z izrednimi učinki. Odobravanja ni hotelo biti ne konca ne kraja.

OFICIALNI SKLEP KONGRESA je bil v nedeljo 11. oktobra popoldan v cistercijskem samostanu Heiligenkreuz. Pri zborovanju v samostanski dvorani so bile sprejete resolucije, takoj nato je imel v častitljivi samostanski cerkvi orgelski koncert prof. Ahrens iz Berlina, za sklep pa so bile večernice (Vesperae), ki so jih peli menihi in udeleženci kongresa.

RESOLUCIJE (sklepi) so v glavnem povzete iz določb Pijevega odloka, le na sedanje razmere prirojene: dosledno je treba pospeševati petje gregorijanskega koral. Da bodo mogli duhovniki, zlasti dušni pastirji, vernikom dajati dober zgled vsaj pri masnih spevih, se mora v semeniških in formacijskih redovnih hišah gojiti gregorijanski koral z vso vne-
mo. Zborovodje naj skrbijo, da bodo cerkveni zbori peli tudi pri slovesni službi božji vsaj spremenljive mašne speve v gregorijanskem koralu. Vsi verniki pa naj bi vsaj odgovore znali odpevati. — Izredno je kongres odklonil električne orgle za uporabo v Cerkvi. — Ker je na kongresu prišlo do nesoglasij glede takozvane recitirane maše (missa lecta), kot jo goji in pospešuje klosterneuburško liturgično gibanje († Pius Parsch, brata Kronsteiner iz Linza), je kongres na predsednikov predlog izrazil željo, naj se v bodoče liturgični kongresi in kongresi za cerkv. glasbo vršijo skupaj, da se tako prepreči nesoglasja med liturgisti in glasbeniki. Prihodnji tak kongres naj organizirajo Francozi.

(Nadaljevanje na 5. strani)

CERKEV PO SVETU

KATOLIŠKA CERKEV V ZDA

V Združenih državah (USA) in na njim pripadajočem teritoriju živi trenutno 31.648.000 pripadnikov rimsko-katoliške Cerkve. V zadnjih desetih letih se je število povečalo za 8.228.000 katoličanov.

Cerkvena hierarhija sestoji iz štirih kardinalov, 30 nadškofov in 165 škofov. Za vernike skrbi več kot 45.000 duhovnikov, v samostanih je preko 154.000 sester in 8.700 bratov. V šestih škofijah — Chicago, Boston, New York, Philadelphia, Newark in Detroit — znaša število katoličanov več kot milijon. 3.897.000 šolarjev obiskuje 250 katoliških univerz in kolegijev, 2.366 srednjih in nad 9.000 osnovnih šol, katere pripadajo katoliškim škofijam.

SOVJETI TOZIJO NAD

„VERSKO ZAKRKNJENOSTJO“

Sovjetski tisk in radio vodita zelo močno gonjo proti veri. O njihovih uspehih je pred kratkim poročil moskovski radio:

„Ne moremo še reči, da smo pospravili z vero. Še imamo ljudi, ki hodijo v cerkev in opravljajo verske obrede. Teh pa žal ne srečujemo le med najstarejšim rodov, ki je pričel življenje še pred ustanovitvijo sovjetske vlade, ampak tudi med mlajšimi... Še vedno imamo primere, ko mladi fantje in dekleta hodijo v cerkev, se poročajo v cerkvah in nosijo svoje otroke h krstnim obredom.“

EDINSTVENO LITURGIČNO SLAVJE

Na velikem ameriškem evharističnem marijanskem kongresu vzhodnih obredov meseca oktobra v Filadelfiji so imeli ameriški katoličani priložnost prisostvovati edinstvenemu liturgičnemu slavlju. Na velikem stadionu so visoki verski predstavniki vzhodnih obredov opravljali sv. daritev hkrati v devetih različnih vzhodnih obredih. Od teh je sedem bizantinskih, in to: melitske, ukrajinske, romunske, ruske, rutenske, slovaške in madžarske Cerkve.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

(14. nadaljevanje)

XI.

IZ ŽIVLJENJA SLOVENCEV V STARI KARANTANII

Povedali smo že, da so imeli karantanski Slovenci to srečo, da so prinašali prvo krščanstvo mednje irski misijonarji z ljubeznijo in požrtvovanjem in ne frankovski s krvjo in mečem. Ti irski misijonarji so znali z globokim razumevanjem povezovati staro slovensko verstvo z novim in govoriti ljudstvu tudi v njegovem jeziku, kar jim je ravno tako zelo olajšalo pokristjanjenje. V zvezi s tem so se potem tudi stare bajke in narodne pesmi odevale počasi v krščansko obleko. Lep dokaz za to nam je n. pr. ena najstarejših slovenskih legendarnih narodnih pesmi o „Spokorjenem grešniku“, ki je znana med Ziljani še danes, snov zanjo poznajo tudi Hrvatje, a Nemci jo poznajo samo na nekdanjih slovenskih tleh. Čisto samostojno in globoko duhovno kulturo starih karantanskih Slovencev nam dokazujejo tudi stari poganski obredi, ki so se prenesli ob pokristjanjenju na krščanske praznike ter se kot pristni slovenski narodni običaji s pesmimi vred ohranili deloma do današnjega dne in nekateri celo v najbolj živi obliki ravno med koroškimi Slovenci. Od takih prastarih slovenskih običajev so najbolj znani tisti ob koledovanju, jurjevanju in kresovanju.

XII.

VELIKA KARANTANIJA

Kakor smo slišali že v prejšnjem poglavju, so madžarski naval v prvi polovici X. stol. zrušili vso upravno organizacijo, ki so jo bili ustvarili Franki na svojih vzhodnih mejah med Donavo in Jadranskim morjem. Za silo se je rešila iz tega splošnega razdejanja le z gorovji zavaro-

vana Karantanija, vendar je tudi ona izgubila vse ozemlje ob srednji Muri (večino Gornje in skoro vso Srednjo Štajersko) in so se umaknile njene vzhodne meje nazaj na Golico (Koralpe), Pohorje in Karavanke. Toda celo ta ostanek nekdanje Karantanije je bil tako ogrožen, da se je morala politično tesno povezati z Bavarsko v nekako Veliko Bavarsko. Bavarci so potem skupno s Karantanci izprva le branili svoje meje pred madžarskimi navali, proti sredini X. stol. so pa začeli celo z ofenzivnimi sunki v madžarsko področje. V teh bojih je politični ugled Bavarcev tako zrastel, da je dobil tedanji bavarski vojvoda l. 952. v fevd še Veronsko krajino in Furlanijo v gornji Italiji ter Istro. S tem je nastala velika in močna bavarska državna tvorba, ki je branila Nemčijo na njenih južnovzhodnih mejah.

Toda končno je bila vendarle zlomljena tudi madžarska napadalna sila. Leta 955. je prišlo do velike bitke na Lechfeldu pri Augsburgu na Bavarskem in v njej so bili Madžari tako temeljito poraženi, da odslej niso mogli več resno ogrožati zapadnih dežel. Še več: v naslednjih letih so jih začeli združeni Karantanci in Bavarci polagoma potiskati celo vedno bolj nazaj na današnje ogrske ravnine. Da pa vendarle zavarujejo svoje vzhodne meje pred kakimi novimi presenečenji, so izvršili sedaj tudi Nemci isto, kakor dobro poldrugo stoletje pred njimi Franki: tudi oni so postopno razdelili vse svoje vzhodno obmejno ozemlje med Donavo in Italijo na 7 krajin vojaško obrambnega značaja. Te so bile:

1. Vzhodna krajina ob Donavi (v današnji Spodnji in Gornji Avstriji);
2. Karantanska krajina ob srednji Muri (Srednja in del Zgornje Štajerske);
3. Podravska krajina približno med današnjim Spodnjim Dravogradom in madžarsko mejo;
4. Savinjska krajina z najbolj južnim delom poznejše Spodnje Štajerske in delom Dolenjske;
5. Kranjska krajina ob gornji Savi (današnja Gorenjska);

6. Istrska krajina in

7. Furlanija.

Ta razdelitev je bila za nas Slovence ogromnega narodnopolitičnega pomena. Nove meje so namreč prekinile skoro vse dotedanje tesne zveze Slovencev s Hrvati in šele povzročile tudi nastajanje današnje slovensko-hrvatske narodnostne meje. Enako so odrgale nove meje tudi panonske (poznejše prekmurske) Slovence skoro za tisoč let od ostalega slovenskega telesa in to preostalo slovensko telo tudi vnovič razkosale skoro za tisoč let na vrsto bolj ali manj samostojnih upravopolitičnih edinic. Ravno iz teh krajin so se namreč v teku nadaljnjih stoletij razvile posamezne poznejše dežele, pod katerih vplivom je začela polagoma bledeti tudi zavest vbeslovenske skupnosti, kar je potem prav do najnovejše dobe tudi tako zelo zaviralo ves naš narodni razvoj. Zlasti široke plasti ljudstva so namreč v teku stoletij sploh pozabljale, da so le deli enotnega slovenskega rodu in so se žal le premnogi začeli čutiti bolj „Korošce“, „Štajerce“ itd. kot pa Slovence, a kakšno nedogledno škodo je to prineslo nam vsem, o tem bomo imeli še dovolj prilike slišati.

Nekaj časa je pa tedaj izgledalo, da bi se mogel zasukati razvoj tudi v čisto nasprotno smer. Po osvoboditvi večine slovenskega ozemlja od madžarskega jarma se je izprva tudi to priključevalo Bavarski. Na ta način je moč bavarskega vojvode tako narastla, da je grozila zrasti čez glavo že samemu cesarju. Da bi to preprečil, je pustil cesar od zgoraj navedenih krajin pri Bavarski le Vzhodno krajino ob Donavi, a Koroško je l. 976. povzdignil v posebno vojvodino in ji postavil na čelo svojega sorodnika Henrika kot prvega vojvode. (Ostankov dotedanje Karantanije doslej ne moremo več nazivati Karantanija, temveč jo moramo začeti že imenovati Koroška, kajti ime Karantanija je ostalo le še za krajino, ki se sploh ni nahajala več na današnji Koroški, temveč je obsegala večino današnje Srednje in Zgornje Štajerske; pozneje je ta dobila ime „Zgornja marka“ in šele zatem končno „Štajerska marka“).

(Dalje prihodnjic)

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

ŽVABEK

25. oktobra se je nepričakovano raznesla po fari in okolici vest, da je nenadoma umrl zaradi srčne kapi Osvald Kužnik, pd. Miheu na Dobrovi. Dan pred smrtjo smo ga še videli pri službi božji. Pripravljali se je, da gre na polje na delo, a je nenadoma padel in umrl. Vsaka pomoč je bila zaman.

Rajni je bil rojen v Gorenčah in se je še mlad priženil na Dobrovo k Mihevu. Z velikim veseljem in s sposobnostjo je nastopil kot umen gospodar. Posebno spretnost in zmožnost je imel za bolno živino. Marsikatero žival je rešil. Popravil je hišo in hlev, si nabavil poljedelskih strojev in oskrbel za vas vodovod. Tudi ni skrival svojega verskega prepričanja. Pri zadnjih občinskih volitvah je bil izvoljen za župana občine in delal načrte za blagor občine. Hitra smrt je naredila konec vsemu njegovemu udejstvovanju.

Kako velik ugled je rajni užival, je pokazal dolg sprevod, ki ga je spremljal na njegovem zadnjem potu od doma na pokopališče. — Žalujemo ženi in vsej družini iskreno sožalje, rajnemu pa večni mir in pokoj!

LIBUČE

Že tretjič nas je obiskala povodenj. To pot so se narasli potoki Libuče in Črne razlili čez na novo posejana žitna polja Srednjih Libuč in zalili polne kleti Spodnjih Libučanov.

Res ne bo druge pomoči, kakor da se spravimo na delo in poglobimo strugo. — Seveda bo to možno šele takrat, ko nam vodovod, ki so nam ga obljubili, napolni pipe z vodo prav iz osrčja Pece. Prav zares, takrat pa našim prebistim vodiciam pokažemo, kje je njihova prava pot do Drave.

PRIBLA VES

Zima se bliža. Listje pada z dreves, pa tudi poljski pridelki so vsi že pod streho. „Hvala Bogu!“ so rekli naši predniki, ko je bilo vse pospravljeno — in tako recimo

Pri nas na Koroškem

še mi danes, ko delamo poljski obračun.

Žitarice so bile pri nas razen polegale rži vse dobre; upamo torej, da kruha ne bo primanjkovalo. Tudi krompir je pri nas dobro uspel. V okolici, celó z boljšo in težjo zemljo, pa je bil krompir zaradi neprestanih nalivov in ponekod še zaradi toče slabši od našega, tako da prihajajo že sedaj neprenehoma okoličani k nam po semenski krompir, katerega imamo še Pribilci v zadostni meri v zalogi.

KOTMARA VES

Zadnjo nedeljo se je pri nas poročila gdč. Zofija Habih, pd. Hribnikova iz Šmarjete, z zaročencem, ki je prišel pred par leti iz Jugoslavije. Nevesta izhaja iz zavedne in krščanske Zaborčeve hiše v Hodišah, kjer je bil doma njen oče, mati pa iz zavedne Cvrtnikove družine. Zato nas je nekoliko neprijetno iznenadilo nemško petje pri poroki. A kljub temu prav iskreno želimo novoporočenemu paru obilo sreče in božjega blagoslova na skupni življenjski poti!

G. Lekšiju Kulniku in njegovi ženi Tinci se je rodil sinček, ki smo ga krstili na ime Alojzij—Tomaž. Naj bi rastle v milosti pri Bogu in pri ljudeh in tako postal enkrat zaveden član slovenskega in krščanskega naroda!

Prihodnji teden bodo praznovala Katari-ne svoj god. Kot organist kotmariške fare želim vsem najboljšo, zlasti pa gospe Katiji Struchar v Vožnici in gospe Katiji Beguš, pd. Matjakovi, v Reka-grabnu. Ostanite še v bodoče tako zveste svojemu narodu kot do sedaj! Vzgajajte svoje sinove in hčere v istem duhu naprej! Od Matjakove hiše so prepevale kar štiri hčerke na našem cerkvenem koru, dokler jih usoda ni zanesla v tu-

jino. Naj se kmalu vrnejo v svoj rodni kraj, kajti z veseljem jih bomo sprejeli in spet zapeli Bogu v čast in narodu v ponos.

Ne smem pa pozabiti Slemčeve mame Katarine Blüml v St. Janžu v Rožu. Naj Vam ljubi Bog nakloni še mnogo srečnih let in da bi se Vam izpolnile vse želje, katere gojite v svojem srcu. Hvala Vam tisočera tudi za vse dobrote, katerih sem bi deležen iz Vaših dobrih rok.

A. H., organist.

† Georg Umschaden

Žalostna vest je presenetila vse celovško mesto in je odjeknila daleč na podeželje, da je umrl daleč po Koroškem znani in spoštovani trgovec z manufakturnim blagom g. Georg Umschaden sen.

Božja neizprosna poslanka smrt je iztrgala iz javnega življenja človeka v najlepših in najplodovitejših letih, sredi dela in ustvarjanja. Pokojnik je delal do zadnjega v svoji, najširšemu občinstvu tako priljubljeni trgovini in še dan pred nenadno smrtjo je s svojo uvidevno prijaznostjo in ljubeznjivostjo stregel kupcem, katerih številni del je tudi iz vrst naših čitateljev.

Življenjski vzpon pokojnega g. Umschadena je značilen za človeka, ki je z načrtnim stremljenjem in zgledno pridnostjo postavil na noge podjetje, čigar razmah je veljal v veliki meri prav podeželanom, za katere je vedno našel prijazno in domačo besedo. V vojnih časih je tudi njegova trgovina mnogo trpela. S toliko večjo energijo jo je obnovil po vojni.

Ni bil samo zgleden oče, zavzel se je tudi za sorodstvo in prav tako je bil skrben za svoje uslužbenke, ki pogrešajo zdaj svojega priljubljenega šefa.

Izredna priljubljenost pokojnika med

BALET IN NARODNI ORKESTER BEOGRAJSKE OPERE V CELOVCU

V okviru izmenjave kulturnih dobrin med Avstrijo in Jugoslavijo priredi v četrtek, dne 18. novembra, ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice v Celovcu kulturni urad koroške deželne vlade gostovanje slovitnega beograjskega baletnega zbora. Celovečerni program se bo odvijal pod naslovom „Slovanska rapsodija“ in je pisan in krasen venček najlepših ljudskih plesov in narodnih pesmi jugoslovanskih narodov.

Baletna skupina z orkestrom se vrača v domovino s triumfalnega gostovanja po evropskih kulturnih središčih, kjer je bila nagrajena z najvišjimi priznanji.

Vstopnina je od 6 do 15 šilingov; vstopnice so v predprodaji pri Koroškem potovalnem uradu na Novem trgu in pred predstavo pri blagajni v Delavski zbornici.

najširšim občinstvom in spremstvo, katerega so mu na njegovi zadnji poti pripravili ugledni predstavniki koroškega javnega življenja, pa sta mu zadnje in največje priznanje.

Žalujemo si pridružujemo tudi mi s svojim iskrenim sožaljem!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Nedelja 21. 11.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 S pesmijo pozdravljamo... — Ponedeljek 22. 11.: 13.55 Poročila in objave. 14.05 Za našo vas. 18.45 Okno v svet. — Torek 23. 11.: 13.55 Poročila in objave. 14.05 Zdravniški vedež. 14.15 Kulturne vesti. — Sreda 24. 11.: 13.55 Poročila, objave. 14.05 Biseri slovenske književnosti: Ivan Cankar: Grešnik Lenart. XIV. poglavje. Bere Ciril Debevec. 18.45 Za ženo in družino. — Četrtek 25. 11.: 13.55 Poročila, objave. 14.05 V spomin prof. Janka Mlakarja. Manuskript: Marija Inzko. — Petek 26. 11.: 13.55 Poročila, objave. 14.05 Za naše male poslušalce. 18.45 Pesmi F. Chopina, F. Liszta, W. Kienzla, M. Lipovška, P. Šivica in S. Osterca poje Sonja Draksler, mezzosopran. Pri klavirju: Bojan Adamič. — Sobota 27. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 9.30 Športni obzornik. 18.30 Niko Kuret: Kisle gobe. Zvočna veseloigra. — Nedelja 28. 11.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Velik praznik za Št. Vid v Podjuni

Novi zvonovi v Št. Vidu in Št. Primožu

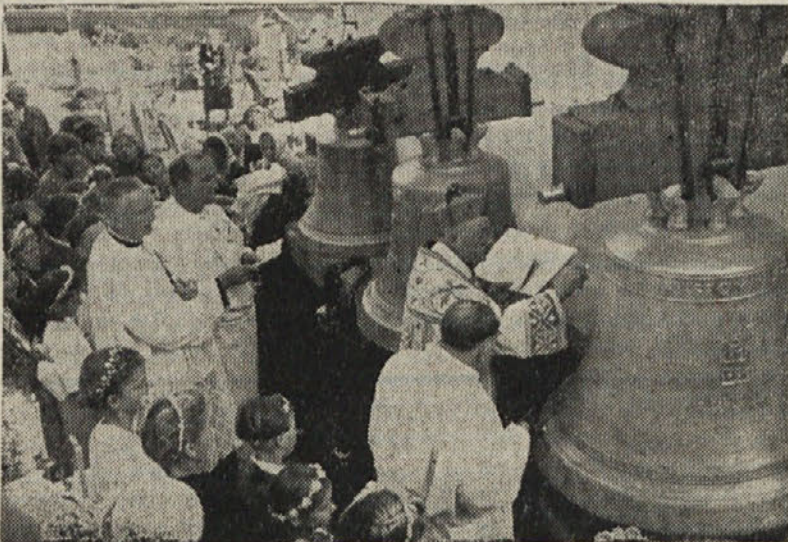
Šentviška fara je doživela ob koncu mese ca oktobra dve lepi in pomenljivi slovesnosti. Dne 24. oktobra so bili posvečeni trije zvonovi za farno cerkev in dne 31. oktobra en zvon za podružniško cerkev sv. Primoža.

Zvonove je vlila tovarna Grossmayr v Innsbrucku. Imenova ni zvonovi imajo sledečo težo: šentviški 959 547 in 269 kg, šentpri moški pa tehta 611 kg. Z velikim veseljem smo zvonove sprejeli dne 23. oktobra. Kdor je pri tem sodeloval, bo težko pozabil, kako smo farne zvonove, tudi najtežjega, nesli na prostor k zvoniku; sedemindvajset mož je bilo treba za to.

Nedelja, dne 24. oktobra, je privabila res veliko množico ljudi k blagoslovitvi farnih zvonov. Nove zvonove je blagoslovil mil. g. prošt Aleš Zechner iz Dobrle vasi ob asistenci preč. gospodov Zulechnerja, Haniša, dr. Cigana, Zaletela, Rovana in domačega dušnega pastirja. Prvi zvon je posvetil farnemu patronu sv. Vidu. Obenem pa poje veliki zvon v spomin vsem žrtvam iz Št. Vida, ki sta jih zahtevali obe vojni. Srednjega je posvetil v spomin na posvečenje Srcu Jezusovemu in Marijinemu v letih 1953 in 1954. Naslednjega pa zavetniku umirajočih sv. Jožefu.

Z veliko radovednostjo smo čakali, da se zvonovi oglašé. Ko pa so zazvonili v lepih, jasnih in polnih zvokih, uglašeni v slovesen mol-akord, so se marsikomu zasvetile solze veselja v očeh. Kar se tiče tvrdke Grossmayr moramo reči, da je svoje delo izvršila odlično.

Tudi v Št. Primožu je prihitelo, dne 31. 10.

k blagoslovitvi veliko ljudi, tako domačih kakor tudi tujih. Spet je blagoslovil ta zvon g. prošt iz Dobrle vasi ob asistenci preč. gg. Zulechnerja, Kogleka, Jožefa Piceja in dr. Cigana. Zvon je posvečen patronoma cerkve sv. Primožu in Felicijanu.

Pomen slovesnosti nam je lepo tolmačil in s tem slovesnost prav posebej povzdignil g. prošt z lepim govorom pri obeh posvečitvah. Po njegovih lepih mislih imata oba dneva veliko vrednost za versko življenje v fari.

Te slovesnosti bi ne bile, kar so bile, če bi blagoslovitve ne spremljalo lepo petje cerkvenega in moškega zbora ter tete. V Št. Primožu pa je še šentprimoška godba, ki je pod vodstvom preč. g. dr. Cigana spremljala ljudsko petje, storila najboljše, da bi bila slovesnost čim lepša.

Še eno dejstvo naj bi se ohranilo v spominu! Pri nakupu zvonov se je v vsej fari pokazala najlepša enodušnost. Vsa fara je sodelovala — z le malenkostnimi izjemami. Naj bi se ta pripravljenost za delo v prid fare ohranila tudi za vsa druga dela in življenje v naši fari.

Slabe poštne razmere na podeželju

Ko sem bil zadnjikrat v Celovcu, sem se ustavil v popoldanskih urah pri prijatelju. Komaj sva spregovorila nekaj besed, že potrkala nekdo na sobna vrata. Ko prijatelj vrata odpre, vstopi v sobo pismonoša.

Pismonošev prihod mi je dal povod, da pretigram razgovor s prijateljem o neki važni zadevi in ga vprašam: „Ti, povej mi, prosim, kolikokrat na dan pri vas v Celovcu prinaša pismonoša pošto? Prijatelj mi odgovori: „Dvakrat na dan in sicer dopoldne in popoldne. Veš, smo vendar v glavnem mestu, potem se že spodobi, da smo bolj „nobel“ kakor pa kje tam zunaj na deželi!“

Nato sežem prijatelju v besedo in mu rečem: „Dragi moj! Ne smeš misliti, da smo vam mi podeželjani nevoščljivi zaradi tega, ker dobivate dvakrat na dan pošto. Mi v naši fari bi bili zadovoljni ko bi vsaj enkrat na dan prejeli celotno poštno dostavo.“

Prijatelj me začudeno pogleda in pravi: „Ali res ne dobite vsak dan pošte?“ — „Res ne,“ mu takoj sežem v besedo in mu razlagam, kakšne poštne razmere so v naši fari.

Naša fara ima skoraj 600 duš, pa ni nobenega poštnega urada v fari. Najbližji poštni urad v sosedni fari je oddaljen od nas 7—10 km. Poštna uprava v sosedni fari nam pa dostavlja pošto samo trikrat teden-sko.

Pa boš morda dejal, da za tak majhen okoliš, ki ima samo 600 ljudi, vendar ne bomo zahtevali od države, da zgradi poštno poslopje in nastavi potrebno poštno oseboje. — Priznam, da bi bilo vse to za državno blagajno predrago. Mislim pa, da toliko dohodkov poštna uprava iz našega kraja že ima, da bi lahko nastavila nekoga, ki bi nam enkrat na dan dostavljal potrebno pošto. Kolikokrat se pripeti, da dobimo važ-

ne stvari prepozno, tako da gre to dostikrat v našo škodo. Neredko se pripetijo slučajji, da bi moral učitelj povedati važne stvari otrokom ali pa g. župnik nekaj oznaniti, pa dobi pismo prepozno.

Veš, dragi prijatelj, pa ni samo ta nerodnost pri nas, da dobimo samo dvakrat do trikrat na teden pošto dostavljeno, je še tudi druga nerodnost in sicer ta, da se k nam ne dostavlja nobena paketna pošta. Če hočeš prejeti večji paket, te poštna uprava obvesti in bi bilo dobro, da bi pustil vse po-klicno delo in se podal na 7 km dolgo pot po zavitek. Najbolj nerodno je to v poletnem času.

To ni samo pri nas, ampak tudi v mnogih drugih farah. Zato naj bi pristojne oblasti poskušale razumeti naš žalostni položaj in naj uredijo tako, da bo vsem prav — poštni upravi in našim ljudem.

(Iz Spodnje Podjune)

P
R
E
Š
E
PARILNIKI, kolesa
Radio-aparati naj-
lepših in najmoder-
nejših izvedb, mlini,
elektro-motorji in
druge kmetijske in
gospodinske stroje
najceneje in pod u-
godnimi pogoji v za-
logi strojev

Johan Lomšek
ST. LIPS, Post EBERNDORF

Vozičke za lutke, perilo za
lojenčke — perilo za
dame, moške
in otroke — fla-
nelne rjuhe

VILLACH, Widmannsgasse 33

Dolgo žije, ki SCHLEPPE pije

RADIONWEISS - schönstes Weiss!

SADOVNJAK V JESENI

V sadovnjaku, kjer je bilo sadje, smo ga pobrali in shranili za zimo ali pa prodali. Tudi listje, ki je letos že odpadlo, je marsikje že pograbljeno, četudi bi travi in sadnemu drevju precej koristilo, če bi ostalo pod snegom in do pomladi močno strohnelo. Že s tem listjem bi se zemlji vrnilo vsaj nekaj hranilnih snovi, ki so jih korenine poskrkale ter po deblu poslale v list in sad.

Na drevesu včasih ostanejo drobni, zgrbančeni, skoraj črni sadovi, ki se vso zimo na veji držijo in odpadejo šele v igredi, ko drevje zeleni. To je bolezen, ki se imenuje monilija. Ko pade tak sad na zemljo, „troši“ (seme) te glivice v vlagi in toploti zaživijo, vzkalijo in zopet pridejo na sad, kjer se hitro množijo in sad za sadom uničijo.

Tako sadje potrgamo in vržemo v peč, da gorijo. Le na ta način se ta bolezen najbolj gotovo uniči ali vsaj omeji.

Drugo delo v sadovnjaku je sajenje sadnega drevja. Iz prakse vemo, da se v jeseni posajeno drevje najbolj gotovo prime in v igredi z drugim drevjem vred odžene. Za to delo imamo še vedno dovolj toplo vreme in več časa kot v igredi, ko je delo že na polju in drugod.

Pripravljen kolje osmodimo — ožgemo približno v oni višini, do koder pride skupaj z zgornjo zrahljano zemljo. Oglje vlagi ne vsrkava, zato se les pod ogljem ne zmoči in ne gnije.

V trdi in slabi zemlji izkoplamo bolj široko in globoko jamo, da koreninam „posteljico“ zrahljamo v širino in globino.

Na sredino jame in v lepi vrsti zabijemo kol. Kol mora biti tako dolg, da pride tik pod prvo vejo, in oster rob odžaganega kola obreza ostri nož, da se koža debelca na njem ne rani.

Na dno jame damo najprej travnato plast zemlje. Na sredino pa primerno velik kup dobre, rodovitne zemlje. Še boljši je kompost ali mešanec, ki smo ga naredili iz smeti in plevela. (Ta kup iz smeti in plevela hitro strohni in segni, če ga dvakrat na leto premečemo in v suhih poletnih mesecih polivamo z gnojnico.)

Drevescu obrežemo ranjene korenine in ga postavimo h kolu. Pod korenine kar z roko nabašemo komposta ter jih tudi z njim na debelo pokrijemo in pohodimo, da se zemlja dobro potlači in korenine pokrije. Na vrh pa damo pusto zemljo, ki smo jo izkopali iz dna jame.

Drevesce rahlo privežemo, da se bo z zemljo vred lahko usedalo in ne na kolu obviselo, ko se bo zemlja sesedla. Debelce pa takoj lahko ovijemo in zavarujemo pred zajcem. Mnogi sadjarji že takoj v jeseni obrežejo in prikrajšajo mladike za eno tretjino. Drugi pa menijo, da je bolje z obrezovanjem novo posajenih drevesc počakati čez zimo, ker v slučaju hude zime zgornje ocesce kaj rado pozebe. Pri tem se je najbolje ravnati po krajevnih razmerah in izkušnjah res dobrih, praktičnih sadjarjev, ki pri obrezovanju v jeseni mladiko odrežejo vsaj 2 cm nad očescem.

Zelo dobro bi bilo še pred snegom pod sadnim drevjem raztrositi hlevski gnoj ali Tomaževo žlindro (Thomasmehl), ki počasi deluje več let. Tudi gnojnico lahko zalivamo in polivamo pod sadnim drevjem. Drevje res pozimi ne rabi toliko hrane, a zaloga pa le ostane v zemlji in jo korenine v igredi lahko v zadostni meri pošiljajo v veje. Gospodarji vedo, da apna nikdar ne smemo trositi skupaj s hlevskim gnojem in po njem voziti gnojnico. Apno ima to moč, da požene v zrak ves dušik, ki je glavna, za rast potrebna hrana. Kjer pa raztrosijo Tomaževo žlindro, lahko že kmalu po dežju razvažajo hlevski gnoj in gnojnico.

Dokler ne zmrzuje, še lahko tudi obrezujemo sadno drevje. Vse suhe, polomljene in rakaste veje požagajmo in pustimo kar na tleh, da bo imel zajec vso zimo dovolj dela in ne bo stikal po debelih mlajšega sadnega drevja.

Jesenski čas je tudi najbolj primeren za obrezovanje orehov, ki se v igredi kaj radi „solzijo“, ter koščičarjev (črešnje, češnje, slive, breskve, marelice), ker na njihovih ranah kaj rado nastane škodljivo iztekanje smole, dasiravno je to v glavnem močan dokaz, da zemlji primanjkuje apna.

Ta moderno urejeni hlev za krave mlekarice poskusne postaje Beltsville v Združenih državah v Ameriki je zelo pripraven za oskrbo živine in so dosegli posebne uspehe, da je ostala živina zdrava in da je dajala veliko mleka.

2. mednarodni kongres cerkvene glasbe na Dunaju

(Nadaljevanje s 3. strani)

NEDOSTATKI. Naj h koncu omenim še neko pomanjkljivost kongresa: premalo je bil mednarodni. Tako n. pr. ni bilo čuti niti enega zastopnika slovanskih narodov pri otvoritvi kongresa, ko so zastopniki narodov počastili spomin sv. Pija X. Ko sem podpisani prosil, da bi se poklonil sv. Piju X. v imenu Slovencev, mi je bilo rečeno, da sponda ne morejo spreminjati. V referatih ni nihče omenil glasbenih razmer v slovanskih deželah, kar je deloma razumljivo: saj tudi ni bilo nobenega referenta slovanske narodnosti. Mnogo referatov je obravnavalo le nemške, nekateri celo samo avstrijske zadeve, tako da so Francozi in Italijani nekajkrat javno izražali svojo nevoljo, češ: „O svojih zadevah se med seboj pogovorite! Tu je mednarodni forum.“

Sicer pa je treba reči, da je bil kongres dobro organiziran. Študijsko delo kongresa samega so lepo dopolnjevale

RAZSTAVE IN PRIREDITVE.

Ves čas kongresa so bile odprte razstave: Cerkveno-glasbeni zakladi dunajskih knjižnic, Tehnika v službi cerkvene glasbe; več livarn je razstavilo zvozne; avstrijske in več inozemskih založb pa cerkvenoglasbena dela.

Izredno veliko je bilo prireditev v okviru kongresa: v operi Pfitznerjev „Palestrina“, Honcgerjeva „Ivana na grmadi“ in večer sakralnih plesov; dva nova oratorija (Reidinger: Sedmera reka, Weisssteiner: Velika skrivnost), čez dvajset orgelskih koncertov, deset cerkvenih koncertov (Weihestunde), več koncertov nabožnih pesmi, zadnji dan kongresa pa skoraj v vseh cerkvah slovesne službe božje, pri katerih so peli domači in tuji zbori izbrane latinske maše. Kot posebnost naj omenim, da so peli v nedeljo, 3. oktobra, v frančiškanski cerkvi dvoglasno latinsko „Missa jubilei“, skladbo črna — duhovnika Eustache Byusa iz Ruande (Srednja Afrika). Delo je zloženo na način, kakor poje v njegovi domovini in ga je skladatelj sam pomagal naštudirati.

2. mednarodni kongres za katoliško cerkv. glasbo je bil veličastna in vredna proslava Pija X., glasbenika in svetnika na papeškem prestolu, in njegovega prenovitvenega dela na področju cerkvene glasbe. Kongres je skušal s pogledom nazaj dati pregled velikih uspehov, ki jih je rodil Pijev odlok, za bodočnost pa novih pobud, da bi cerkvena glasba mogla čim bolj vršiti namen, ki ga je v svojem odloku tako jasno postavil sv. Pij X.: dajati Bogu čast, vernike pa spodbujati k svetosti.

Našim gospodinjam

Gospodinje, zima se bliža!

Spravimo čim več vrtnine za zimo!

Dobra gospodinja bo vzimila veliko vrtnine, saj se zaveda, da je zelenjava tudi pozimi nujno potrebna v prehrani.

Kdaj in kako pripravljeno vrtnino spravljamo?

S spravljanjem ne smemo pričeti prezgodaj. Vrtino spravljamo v prezimovališče, kadar ni mokra ali rosna in ko preneha njena rast. Vrtini, razen zelene, je še v prid, če jo slana malo popari. Vendar zmrzle ne smemo spravljati, ampak moramo počakati, da se otaja in posuši. Če je zelo mokra, jo kamorkoli pod streho povežemo, da molli korenine navzgor in se tako odteče. Če pri tem nekoliko uvene, ji nič ne škodi.

Listnata vrtnina, kakor endivija, glavna solata in karfijola, ni trajna, če je popolnoma dorasla. Zato skrbimo že poleti, da to vrtnino pozneje sejemo in presajamo. Izjema med listnato vrtnino sta zelje in ohrovt, ki se bolje ohranjata v doraslem stanju, torej naj imata trde glave. V primerno toplem prostoru, seveda ne v pretoplem, a tudi ne v takem, kjer utegne zmrzovati, hranimo glave zelja in ohrovt z odrezanim kocičkom na policah do meseca marca, a v zasipnici, poveznjene s celim kocičkom navzgor, še dalj. Ker škoduje trajnosti listnate vrtnine tudi umazanost, je že zato ne smemo spravljati mokre, da se njeni listi ne umažejo.

Korenstvo vlagamo takšno, kakršno izkoplamo. Odstranimo samo ranjeno, razpokano in nagnito. Če ga operemo, se zmanjša njegova trajnost.

Kapusnicam, zeleni, solati, endiviji itd. odtrgamo vse orumenele in nagnite liste. Korenju in redkvi trgamo liste z zavijanjem. Pesji jih odvrežemo le toliko, da ostanejo ob koreniki le 5 cm dolgi peclji. Repi

in podzemeljskim kolerabam odrežemo liste z nekoliko glavic v red.

Vzimujemo: zelje, ohrovt, karfijolo, navadno in podzemeljsko kolerabo, peso, korenje, zeleno, repo, redkev, glavno solato in endivijo; seveda tudi hren, črni in beli koren ter peteršilj, kolikor jih ne pustimo zunaj na stalnem mestu za prihodnje leto.

Na stalnem mestu ostanejo v vrtu tudi pozimi: ohrovt, črni in beli koren, hren, por, peteršilj, radič, špinača, motovilec, zimska solata, zimsko zelje, zimski ohrovt in pomladanska čebula, če smo jih sejali v drugi polovici meseca avgusta in v prvi meseca septembra.

Prezimovališča

Kot prezimovališče za vrtnino uporabljamo: klet, zasipnico, pokrito gredo in jarko. Za korenstvo je vsako teh prezimovališč dobro, a ne za listnato vrtnino. Zelo slabo vplivajo na vzimljeno vrtnino: prevelika toplota, mraz, preobilna moča, slab zrak, nagla menjava toplote in umazanost. Najprimernejša toplota je med 3°–5° C. Pri večji toploti vrtnina raste in gnije. Tudi okus in trajnost trpita.

Najboljše prezimovališče je pač suha, svetla in zračna klet, ki jo pred uporabo v ta namen osnažimo, pobelimo in razkužimo z žveplom. Kadar žveplamo, zapremo najprej okna, potem pa vsujemo na goreče oglje pest zmlatega žvepla. Zaradi dušičnega žveplena dvokisa, ki se razvija, zapustimo čimprej klet in zapremo vrata za seboj. Dan nato odpremo vrata in okna, da prostor prezračimo. Toploto uravnamo v kleti na ta način, da okna ob mrazu zapiramo, ob toplejših dneh pa odpiramo. Paziti moramo, da vedno vzdržujemo po možnosti toploto od 3°–5° C. Tako prezračujemo obenem vrtnino, ker čist zrak pospešuje nje trajnost in zdravje.

Kuhinja

SLADKO ZELJE

Potrebuješ: zeljno glavo, prežganje in začimbe.

Zelje zreži v širše rezance, popari jih z vrelo vodo, odcedi in deni kuhat v slan krop (vrelo vodo.) Nato naredi prežganje iz masti, moke, čebule in peteršilja. Narejeno prežganje daj v zelje, dobro razmešaj, popraj in pusti prevreti. Namesto popra daš lahko kumino. Zelje bo okusnejše, če boš delala prežganje na prekajeni slanini, katero zrežeš na kocke, ali pa deneš med zelje pest zrezane šunke.

POSILJENO ZELJE

Potrebuješ: zelje, mast, čebulo, sladkor, kumino in kis.

Srednje veliko zeljnato glavo zreži na rezance, lahko nekoliko debelejša kot za solato, in jih popari. V koki v 2 žlicah masti razgrej nekaj koščkov čebule, prideni poparjeno in ožeto zelje, velik ščep kumine, soli, sladkorja, nekaj žlic vode in žlico kisa. Pokrij zelje in ga duši do mehkega. Nato potrosi zelje z žlico moke in zalij z zajemalko juhe. Ko še nekaj minut vre, je zelje gotovo.

PARJENO ZELJE

Potrebuješ: 1 kg zeljne glave, 2 kisi jabolki, nekaj žlic moke, čebulo, nekaj žlic kisa.

Zelje otrebi in nareži na drobne rezance kakor za solato. V kozico dene žlico masti, vrzi vanjo košček sladkorja in žlico zrezane čebule. Ko zarumeni, prideni zelje, potrosi s kumino, posoli, premešaj in pokrij. Olupi jabolki, nastreži in dodaj zelju. Prilij še nekaj žlic kisa in pari pokrito, da se osuši. Nato potrosi z žlico moke, prilij malo juhe in pusti še malo prevreti.

SLADKA REPA

Potrebuješ: repo, presno maslo, sladkor, moko in kumino.

Repo olup, jo zreži na drobne kocke, popari z vrelo vodo in skuha. Med kuhanjem prideni malo kumine. V razgretim maslu speni koščke sladkorja, dodaj žlico ali dve moke, naredi blede prežganje, prideni odcejeno repo, rahlo premešaj, zalij, osoli in skuha. Sladko repo daš lahko na mizo z govedino s sesekljanimi govejimi zrezki.

PRAKTIČNI NASVET

Masne madeže iz parketa odpravimo z ilovico. Na madež naložimo za prst debelo plast ilovice in jo pustimo čez noč, da se posuši. Zjutraj odstranimo ilovico in zdrignemo parket z žico. Če pa je madež že zelo zastaran, polaganje ilovice večkrat ponovimo.

NAŠI BRALCI SE OGLAŠAJO

ŠE NEKAJ O RADIJSKIH ODDAJAH

Prejeli smo naslednji dopis, ki ga tu objavljamo. „Naš tednik — Kronika“ nudi vsem bralcem možnost, da svobodno izrazi svoje mnenje, neodvisno od stališča uredništva našega lista.

Vedno radi poslušamo slovenske nedeljske oddaje. Kako globoka in pomembna je bila oddaja na praznik vseh svetnikov. Naslov ji je bil: Živim vernim dušam. Saj bi res morali večkrat v naši notranjosti občutiti praznik, nedeljo in se do soljudi tudi nedeljsko plemenito obnašati. Tudi v današnjem času imamo še ljudi, ki so potrebni naše dobrote in naše ljubezni.

V nedeljo 7. nov. so po duhovnem nagovoru prenašali voščila. Nekemu fantu so med drugim voščili, da bi bil priden in pošten. Več plošč so mu zavrteli. Na eni izmed teh je bila pesem „En krajcarček mam“ — besedilo je bilo čisto razločno, tako razločno, da ga je razumel naš šestletni fantek. Kako morejo voščiti s tako nenravno pesmijo? Zakaj take pesmi sploh snemajo? Veliko poslanstvo za do-

bro lahko vrši radio. Dobro voljo prinese, zabavo pa tudi, v notranjost nas usmeri, k resnemu premisleku. Take pesmi, kot je ta, in še nekaj drugih, pa so res pohujšljive.

Naj nam pri vodstvu radia ne vzamejo v zlo, ampak roko na srce — več pozornosti pri izbiri plošč! Zakaj ne bi enkrat objavili seznama pesmi v časopisu. Tako bi mnogo lažje izbirali primerne pesmi in bi bile te oddaje v soboto in nedeljo tudi bolj pestre.

Čudimo se tudi, da so že itak skopo odmerjeni čas za slovenske oddaje ob nedeljah skrčili za 20 minut. Upajmo, da bomo spet dobili več časa za našo besedo, saj jo tako radi čujemo v celovškem radia.

Starši

Laž ima kratke noge!

Velika naloga vsakega človeka v življenju je govoriti in zagovarjati vedno resnico. Na žalost pa moramo priznati, da se marsikateri mlad človek večkrat poslužuje tudi laži, kar je zelo neznačajno.

Zakaj se sploh lažejo mladi ljudje? Največ se jih laže zaradi strahu pred kaznijo, ker so storili nekaj narobe ali nekaj prepovedanega. Koliko bolj pameten je tisti fant, ki pove svojim predstojnikom po resnici, kar je storil, in prosi odpustitve, kakor pa oni, ki se zlaže. Resnica pride kljub temu na dan, sicer malo pozneje, a ga zato doleti dvojna kazen: kazen za prestop in za laž. S tem izgubi tudi čast in zaupanje. Vsaki starši raje odpustijo pregreške svojim otrokom, če jih ti odkrito priznajo. Marsikdaj zato tudi kazen izostane.

Nekateri lažejo iz strahopetnosti. V družbi se pogovarjajo o življenjskih načelih. Dobro vzgojeni fantje imajo katoliška načela, drugi jih zato zasmehujejo. Marsikak dober, a strahopeten fant zato umolkne in morda celo molče prikaži svojim nasprotnikom, ki junaško zagovarjajo svoja nezdrava načela. Torej laže takorekoč iz strahu. Kako narobe ravna! Ravno tedaj bi moral junaško zagovarjati katoliška načela. Ali naj zraste iz takega slabiča kdaj močnejši volje, moč, ki bo nekaj pomenil v javnem življenju, ki bo kaj storil za blagor svojega naroda, moč, ki ga bodo ljudje spoštovali zaradi njegove pravičnosti in resničnosti ter odločnosti in vztrajnosti in v dobrem? Nikoli! Iz takega slabiča more zrasti le strahopetnež, omahljivec, neresen človek, ki v človeški družbi le malo pomeni.

Marsikdo laže iz zavisti, ljubosumnosti. Če v družbi hvalijo enega izmed njegovih znanec, hitro pove kaj slabega o njem, kar se naravnost zmisli — zlaže, samo da ga očrni pred družbo. — Ali bi ti rad videl, da bi o tebi v družbi slabo govorili? Pomisli! — Dobro ime bi ti vzeli. Zato tudi ti v družbi o znanih govori le dobro; če tega ne moreš, raje molči, kot da bi slabo govoril!

Mnogi lažejo iz gole površnosti. Dekle obljubi svoji prijateljici: „Jutri te gotovo obiščem,“ vendar bo težko našla čas za obisk. Koliko bolj prav bi bilo, če bi rekla: „Če bom le utegnila, te jutri obiščem.“

Laž se res bohoti in kraljuje v človeških srcih v vseh mogočih oblikah. „Ali pa je vredno lagati?“, so vprašali nekoč mladega fanta. Ta je odločno odgovoril: „Ne! Vsaka laž pride prej ali slej na dan in tedaj lažnivec izgubi tudi svoje dobro ime. Laž ima kratke noge!“

Ideal krščanske vzgoje je mladina, ki zna biti vljudna brez laskanja, iskrena brez surovosti in zvesta svojim načelom, ne da bi koga podcenjevala.

Tako čisto sije sonce na nebu. In vedno. Nobene sence ni na njem, ni dvolično. Kadar posije, se nam lice razvedri, kakor bi črpali iz njega dobro razpoloženje. Človek, ki govori vedno resnico, je prav tako sonce v življenju vsem okoli sebe. Nanj gledamo z veseljem in zaupanjem.

Ni večje pohvale za mladega človeka kakor ta, če ljudje pravijo o njem: „To je fant, ki se zaveda odgovornosti za vsako svojo besedo. Na njegove besede lahko nekaj gradiš. On vedno govori ljubeznivo, a junaško zagovarja resnico.“

Razočaranje pri slonu

Neki ameriški milijonar je hotel na vsak način spraviti v Ameriko belega slona iz Siamu. Bele slone se dobi samo v Siamu, pa še tam zelo težko. Za drag denar si je kupil takega slona, pa je moral doživeti razočaranje, da ni dobil dovoljenja za izvoz. Amerikanec se pa ni dal kar tako ugnati v kozji rog. Kupil si je rjave barve in z njo prebarval slona, ker za navadne slone ni bilo nobenih težav pri izvozu. Pripeljal ga je v Chicago in ga ponudil ravnatelju zoološkega vrta. Direktor je zmajal z glavo, češ da ima slonov več kot dovolj. Milijonar pa je pomežiknil z očmi in je dejal, da je to posebne vrste slon. Poskrbel je kemično čistilo in dal oprati rjavo barvo. Rjava barva se je lepo oprala, pa tudi bela, ki je bila pod njo — kajti Siamci so navadnega slona prej belo prebarvali.

(Kath. Digest)

PREGOVORI

Če Martinova gos po ledu plazi, o Božiču navadno po blatu gazi.

Sv. Cecilija (22.) če hudo grmi, dosti priredka ob letu kmet dobi.

Sv. Katarina dan (25.) ne laže, če po sebi prosincu vreme kaže.

Klub, dvorana in prosta narava

V teh treh območjih se bo pozimi odvijalo prosvetno delovanje naše mladine. V klubskih sobah društev so razgovori med mladimi prosvetarji, bistro in podjetne glave prihajajo z načrti: treba bi bilo prirediti in organizirati to in ono: leposlovni večer, igro, pevski koncert.

V društvenih sobah se izbirajo pripravne igre, razdeljujejo vloge in obravnavajo vsa vprašanja in težave ter potrebe, ki so s tem v zvezi. Določajo se dnevi in čas bralnih vaj, katerim sledi one na odru in potem pride težko pričakovana predstava in še vse, kar je z njo v zvezi: ali bo uspela, ali bodo igralci zadovoljivo rešili svoje vloge, bo številni obisk in kaj denarja v skromni blagajni za nove načrte, nabavo knjig, šmink, za gostovanja itd.?

V glavnem je položaj za naše igralske družine ugodnejši, kot je bil pred leti. Več je razmaha, več je iger na razpolago in pri količnej pametnem gospodarjenju se tudi ni treba bati zloglasnega „deficita“.

Namen in smisel našega prosvetnega dela pa je seveda v prvi vrsti zbiranje naših ljudi v kulturne in družabne skupnosti z namenom gojiti domačo slovensko govorico in njene lepe sadove v besedi in pesmi. Krog naših prosvetnih delavcev mora rasti, se mora razširiti in pokazati več uspehov svojega dela. Tajništvo Krščanske kulturne zveze v Celovcu skuša nuditi povsod in vedno pomoč pri nabavi primernih iger, posredovati v Mohorjevi tiskarni za cenejše tiskanje potrebnih tiskovin ali revnejšim

društvom sploh omogočiti ugodno rešitev njih prošenj, potreb in želja. Zaradi tega naj se z vsem, kar jih teži, z vsemi svojimi načrti ali vprašanji obračajo nanjo in naj bodo z njo v stiku. Več glav več ve in več rok več zmole!

V prostem času pa bo naša mladež segla po „dihcah“ in se na soncu in zraku tudi telesno krepila. Smuk po planjavi in gozdu v beli obleki. Dokler bomo imeli dovolj mladine, ki se bo radovala življenja po naših gričih in dolinah, hodila v naše cerkve in igrala in pela po naših odrih, se nam ni treba bati za slovenski narod na Koroskem. Vsi naj sodelujejo, od slike za vasjo — kakor pravi pesnik:

„Tam na klancu je vse živo,
vkup so iz vasi otroci,
vsaki sani v premrli roci
vozi in drži se krivo...“

tudi ti čebļajo v svoji materinščini in se pripravljajo na resnejše dneve — pa do priletnega režiserja ali predavatelja, ki ga že kašelj sili: vsi ti so podoba narodovega življenja in presnavljanja.

MIKLAVŽEVANJE

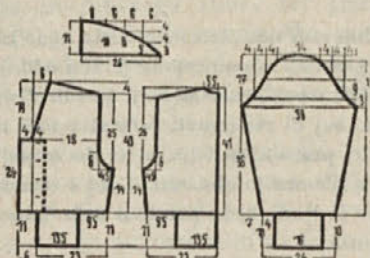
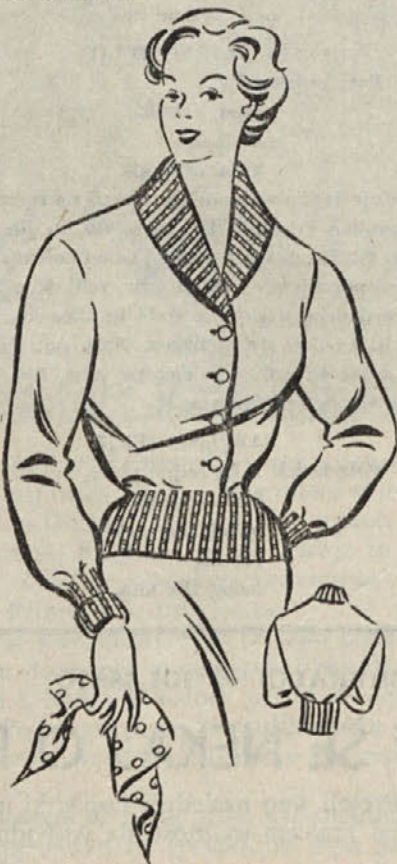
Opozarjamo vsa Kat. prosvetna društva in Farne mladine, da ima Krščanska kulturna zveza v Celovcu na razpolago še nekaj iger za Miklavževanje. Katero prosvetno društvo jih še nima in želi pripraviti svojim faranom prijeten Miklavžev večer, naj nam takoj sporoči!

ZA ZIMSKE VEČERE:

Damska bluza

Rabiš: približno 400 g Grüngeyer volne, rdeče
4 gumbice iz bisernine - Perlmutter
2 pletilki št. 2½
1 kvačko št. 2

Vzorec: gladek — same desne na zunanji strani, le pas, zapestje in ovrtnik: 3 vrste 2 desni, 2 levi, 4. vrsto (na narobni strani dela) same desne.

Poskus z zankami: 10 cm = 30 zank.

Hrbet: Nasnuj 128 zank, pleti v zgoraj omenjenem patentnem vzorcu 11 cm visoko in naprej gladko. Pri tem dodajaj od pasu dalje vsake 3½ cm na obeh straneh po eno zanko. Pri višini 19 cm od pasu imaš skupno na igli 138 zank. Za rokavni izrez snemaj na obeh straneh takole: 1-krat 3,

3-krat 2, 3-krat 1 in 3-krat menjajoče 0 in 1. Tako ti ostane na igli še 108 zank. Pleti naprej gladko do višine 40 cm od pasu. Za rame snemaj na obeh straneh 7-krat 4 in 1-krat 6, ostalih 40 zank naenkrat zadajaj.

Sprednji del: Nasnuj 118 zank, spleti kakor za hrbet 11 cm visok pas. Nato del razdeli in pleti gladko, naprej levi sprednji del. Za en del dobiš 59 zank, dodaj tem še 20 zank (pri sredini), tako dobiš 79 zank. Pleti naprej gladko. Pri stranskem šivu dodajaj kot pri hrbtu, prav tako napravi rokavni izrez, le za rame začni snemati že pri višini 41 cm od pasu. Ob srednji strani pa delaj takole: do višine 24 cm od pasu pleti gladko, nato snemi 10 zank in pleti z ostalimi naprej; pri tem snemi vsake 4 cm 5 zank (približno vsako 4. vrsto 1 zanko). — Desni sprednji del: Zankam, ki so ti ostale od pasu, dodaj 10 zank (pri sredini) in delaj naprej, kakor levi sprednji del, le obratno. Gumbnice začni pri višini 5 cm in sicer na vsakih 6 cm 4 dvojne gumbnice. Gumbnico pleti takole: začeniš od sredine naredi 3 zanke, naslednje 4 zadajaj, naslednjih 7 zopet spleti in spet 4 zadajaj. Pri naslednji vrsti seveda namesto zadajanih zank nasnuj nove.

Rokav: Nasnuj 56 zank, pleti v patentnem vzorcu 8 cm visoko in nato gladko. Takoj v prvi gladki vrsti dodaj lepo porazdeljeno 14 zank, nato pa v vsaki 6. vrsti na obeh straneh po eno zanko toliko časa, da imaš na igli 120 zank. Pri višini 40 cm od zapestja začni snemati na obeh straneh 3, 2, 2, nato menjaje 1, 1, in 2 toliko časa, da ti ostane na igli še 42 zank. Nato snemi 2-krat 2, 3-krat 3, 1-krat 4 in ostanek — 14 zank naenkrat.

Ovrtnik. Nasnuj 257 zank, pleti 5 cm visoko 2 desni, 3 leve in nato 2 desni, 2 levi (to se pravi, da moraš iz 3 levih narediti 2 levi). Medtem snemi začeniš z 2. vrsto po nasnutku na obeh straneh v začetku vsake vrste po 1 zanko, skupno 10-krat. Nato snemi 2-krat 2, 2-krat 3, 2-krat 4, 4-krat 6, 3-krat 8 in ostanek — približno 58 zank naenkrat zadajaj.

Izdelava. Vse dele lahko zlikaj in nato sešij skupaj. — Srednji rob spredaj zapogni približno 3 cm široko naznotraj, tako, da pridejo gumbnice točno druga na drugo. Gumbnice obzankaj. Na drugi srednji rob prišij gumbice. Oba srednja robova še obkvačkaj z eno vrsto gostih.

Pripovedka o zvonu o Blejskem jezeru

Bil sem še otrok, ko so mi doma pripovedovali, da je nekaj živela na Blejskem gradu prelepa mlada gospa, ki je bila vedno žalostna in je nosila črno obleko. To je bila mlada vdova. Moža so ji bili razbojniki nekje v gozdu umorili in njegovo telo potopili v Blejskem jezeru. Zaradi tega je žena tako jokala, da so ji cvetoča lica obledele in z ljudmi skoraj ni več spregovorila besede.

Zbrala je vso svojo zlatnino, srebrne posode in ves nakit, ki ga je kdaj nosila, in iz tega je dala vlti dragocen zvon v spomin na svojega ljubljenega moža. Sto in stokrat je umrlemu možu obljubila zvestobo.

Zvon so pripeljali. Njegov glas je bil močan in lep kakor angelsko petje. Dali so ga v črno ovenčano ladjo in so z njim odrinili proti otoku.

Nenadoma je vstala divja burja in ni pomagala ne molitev, ne moč vesla; zvon in ljudje so bili pokopani v jezeru in nihče ne ve o njih ničesar povedati.

Včasih pa, kadar je nebo prav jasno in tihi večer razpne svoja krila čez jezero in ko razlije blede luna svojo čarobno svetlobo preko valov, se sliši iz jezerske globočine srebrni glas potopljenega zvana. TAKRAT SE RIBIČ UPRE Z VSO MOČJO V SVOJE VESLO, ker se boji razjarjenih valov, ki mu morejo prinesiti pogubo.

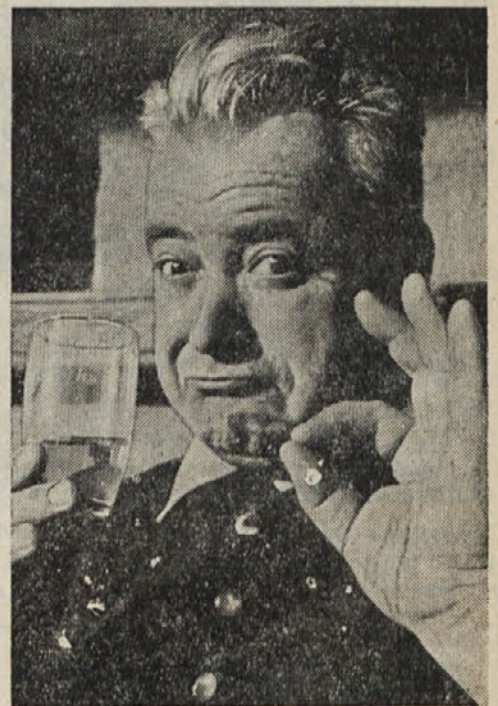
Mlada vdova pa je zapustila svet in svoj visoki grad vrh pečine. Vse svoje premoženje je dala za zidanje cerkve na jezeru; sama pa je bosa romala v Rim.

Sam rimski papež je poslal v cerkev na jezeru nov zvon. Sam ga je blagoslovil in mu dal čudežno moč, da se vsakemu, kdor z njim zvoni, more izpolniti ena izmed njegovih želja.

Veliko je ljudi, ki romajo na otok k Materi božji; vedno poje zvonček želja. Malokdo pa pomisli pri tem na ženo, ki je umrla daleč v tuji deželi v nekem samostanu kot ponižna spokornica.

Tako mi je pravila moja mati in jaz sem jo zvesto poslušal in si dobro zapomnil pripovedko o srebrnem zvonu in žalujoči vdovi.

Oj glažek cumeni, vince v njem diši...

Res je, očka, da je sladka kapljica — vendar pa omaje tvojo voljo glažek ta;

vinček svetlo sije, glažek nima dna...; pivec, ki ga pije, mere — vemo — ne pozna.

Očka, le počasi pij na zdravje zdaj — bratcem vsem po vasi vinca še napiti daj,

da jim bodo cvele vinske rožice... duše vsem vesele skozi polja vriskale.

Da ne bo zavrela, bratci, vinca kri, pavka ne zapela — „Streznite se kmalu vsi...!“

Milka Hartman

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Bela žena

Žohar iz Ograje je počenjal v pijanosti to, kar bi trezen ne bil mogel storiti. Mož je bil dober čevljar ter se je podnevi redko-kdaj upijanil. Zvečer pa je rad zavlil v gostilno, kjer je sedel na smolo. Ko je ponoči prikolovratil domov, se je najprej znesel nad lonci in kuhinjsko orodje je ležalo zjutraj razmetano kakor orožje po končanem boju.

Drugi dan je imela žena poglavitno besedo. Kadar se je možak iztreznil, tedaj je bil pohleven kakor ovca. Liza ga je lahko tudi okregala in Nace ji je obljubil, da se bo poboljšal. Zvečer, ko je prišel iz krčme, pa je bil zopet stari grešnik.

„Le čakaj, nekoč jo boš iztaknil,“ ga je večkrat postrašila. „Pri znamenju na razpotju straši, tam se prikazuje bela žena.“

Grožnja z belo ženo mu je zaprla sapo. Mnogi so jo že videli ob znamenju s koso na koščenih rami. Njemu se še ni prikazala ob samotni kapelici, kateri se človek skoro ne more izogniti. Tam mimo gre pot v Ograjo; stranske steze pa vodijo čez jarke, koder ponoči ni varno hoditi.

Poti, ki vodijo navzdol, hitijo v prepade. Žohar je bil čedalje bolj divji, žena je bila zraven njega prava mučenica.

„Slaba družčina je strup,“ je tožila Kolencu, svojemu sosеду. „Ko se vrne iz krčme, tedaj je kot zverina.“

Sosed ji je namignil na strahove. „Poskusi,“ ji je rekel. „Zavij se v kako belo haljo in čakaj za znamenjem. Morda ga bo pa le pretreslo in predruščilo.“

„Bojim se, da bi mu ne škodovalo,“ je pomišljala, zakaj večkrat je že slišala, da je kdo zaradi strahu obolel.

„Nič ne bo hudega, še zasluženje boš imela, ker boš opravila veliko dobro delo.“ — Obljubil ji je, da se bo postavil nekam blizu kapelice; spremljal jo bo v primerni razdalji prav do vasi, tako da ga Nace ne bo opazil.

Tisti večer je šel Žohar v gostilno kakor po navadi. Izgovarjal se je na posebne opravke in obetal, da se bo naglo vrnil. Žena je skuhala večerjo ter jo pustila v peči. Nato je nekoliko posedela, kmalu po deseti uri pa je vzela iz omare dolgo belo haljo in odšla proti kapeli. Kolenc ji je sledil od daleč in večkrat zakašljal, da je imela več poguma.

Kapelica je stala na razpotju tik okrajne ceste. Tu so se ustavljali pogrebci in odložili krsto, da so se jim ohladile rame. Kraju so rekli tudi počivališče in ljudska domišljija je iznašla belo ženo, ki se je ondi prikazovala med enajsto in dvanajsto uro.

Žoharica je oblekla belo haljo in stopila

za bližnji grm. Morala se je prikriti, zakaj bližali so se nerodni koraki med glasnim godrnjanjem. Nace se je sam s seboj pogovarjal, kadar je vozil barko.

Pred znamenjem se je ustavil in spoštljivo priklonil. „Malce pomoliti bi bilo treba,“ je dejal ter se spustil na kolena. Beseda se mu je zapletala, Liza je vedela, da je Nace zopet pogledal globoko v kozarec.

„Moj Bog, zahvalim se ti za vse dobrote,“ se je glasila njegova molitev. „Zlasti se ti zahvalim še za sladko vinsko kapljico.“ — Njegov glas se je nenadno spremenil v petje, ki je bilo bolj podobno rezanju. „Bog Oče ga je ustvaril — Bog Sin ga je sadil — Sveti Duh ga je posvetil — in Nace ga je pil...“

Po končani zahvalni pesmi je sledila prošnja, da bi srečno domov prilezel in da bi se ne srečal z belo ženo.

„Nace, iti bo treba!“ Prav ko je izrekel te besede, se mu je nekaj zavalilo na hrbet. Teža ga je pritisnila k tlom, močne koščene roke so se ga oklenile okrog vratu, da ga je kar dušilo. — „Vstani in nesi!“ mu je zapovedala prikazen. „Brez počitka in odmora do Ograje...“

„Ojej!“ je zaječal ter se z muko postavil na noge. Prav počasi se je prestopal in brž ko je le nekoliko zastokal, ga je prikazen začela stiskati in daviti. Ako se je hotel odahnuti, ga je iznenadil sunek v hrbet.

Tako se je ponavljalo vso pot do Ograje. Po vasi je dihal mir, noben pes se ni oglašil in skovikanje sove ni motilo nočne tišine.

JEAN RONAULT:

Jean Ronaault, profesor francoščine v Bukarešti, je bil „pomotoma“ skupaj z drugimi stotisoči Romuni obsojen na prisilno delo v Sovjetiji. Več kot leto dni je preživel v centru sovjetske težke industrije. Potem so ga poslali domov in s seboj je prinesel dragocene priče iz vsakdanjega življenja v Sovjetski zvezi. Ta scena prikazuje značilno doživetje v koncentracijskem taborišču, kot jo je priobčil v „La Rocca“.

Čitati je prepovedano. Papir je dragocena dobrina. Vsi ga rabijo, vsi kadilci, vsi uradi. Kljub številnim kontrolam sem mogel rešiti obe moji knjigi: mašno knjižico in sveto pismo (veliko izdajo z več kot tisoč strani).

Nekega večera, ko sem ravno odprl sveto pismo, me je pa eden odkril.

„Igraš spet župnika!“

„Če dovoliš, da. Poglej, meni gre prav tako kot vam: niti najmanjše vesti nimam od prijateljev.

trokom tudi drugo igračko — voz. Kónj brez voza in voz brez konj si pri kmetu ne moremo misliti, zato mora vsak fantek imeti pravi voziček, znati ga mora razdehati in zložiti, znati mora z njim ravnavati, se umikati, obračati in nalagati in gorje, ko bi z naloženim vozom prevrnil. Otroška domišljija vse to gleda živo in resnično in niti ne opazi prehoda od igre k resničnosti. Otroci doraščajo in zapuščajo Cimburo, zato pa prihajajo novi in, čim bolj gre Cimbura v leta, tem rajši se peča z otroki. „Čudna stvar,“ se čudijo v Putimi. „Nič jim ne popusti in ne odpusti, goni jih v šolo, vse jih strogo vprašuje, oni pa kar visijo na njem kakor jabolka na drevesu.“ Tako se sprizajzijo s Cimburo in mu zaupajo otroke kot pestunji, kajti starček jih navaja k dobremu in jih uči predvsem kmečke abecede.

Včasih se zgodi, da se tudi deklice pridružijo fantkom. Cimbura jih ne odganja. Ve, da so sladkosnedne in kakor vse žensko pokolenje izbirnejše in nežnejše, pri delu pa bolj igrive in ljubke. Slaščicam dajejo čisto prednost pred prežganko, krompirjevo juho ali juho iz kislega mleka. Zato jih vodi na vrt k šterbovim in jim pripoveduje o čebelah in medu. „Bog vam pomaga, čebelice, božje delavke,“ jih Cimbura pristrčno pozdravi, zato ker čebele pripravljajo vosek za sveče pri maši. Razlaga jim o matici, čebelni veliki kraljici, ki jo ima vsak panj, kako jo čebele imajo rade, kako jo ubogajo in hranijo, govori o pridnosti, snažnosti čebel, o njihovi ljubezni do doma, kako pogumno zastavijo življenje, da dom obvarujejo; govori o njihovi varčnosti, o množini medu, o zimskih zalogah in poznavanju cvetlic in o tisoč drugih stva-

Krog in krog se je prelivala srebrna mesečina.

Pot je zavila med hiše, ki so stale na obeh straneh, pomešane z gospodarskimi poslopji. Teža na upognjenem hrbtu je tukaj nenadoma popustila. Žohar ni opazil, kdaj mu je prikazen zdrknila s hrbta in kam se je umaknila. Nace je pospešil korake in ko je dospel domov, je udaril po vratih, da je kar zazvenelo. Liza je bila tedaj že v postelji ter se mu je oglasila globoko izpod odeje. Brž je prižgala luč ter mu hitela naproti. Ustrašila se ga je, zakaj silno je bil prepaden in debele znojne kaplje so mu polzele po obrazu.

„Liza, smrt sem nesel,“ ji je začel pripovedovati. „Prav do vasi mi je čepela na hrbtu kakor mōra. Šele za Kolenčevim hlevom je izginila med gostim drevjem.“ — Žohar se je tresel kakor šiba in beseda se mu je zatikala, da je komaj mogel govoriti.

„Revček, smiliš se mi,“ ga je žena milovala. Najprej je moral popiti kozarec vode, da mu strah ne bo pustil nevarnih posledic. Nato je šla v kuhinjo po večerjo — krompir v oblicah in lonec mlečne kaše.

„Liza, odslej bo drugače.“ — Strah ga je popolnoma iztreznil, bela žena je napravila iz volka krotko jagnje. Že dolgo nista skupaj večerjala; Nace ni ta večer razbil nobene posode in ženi je slovesno obljubil, da ne pojde več v nobeno gostilno.

Tisto noč je v Ograji umrla stara Ogrinka, ki je bolehalo dolgo časa. Žohar je bil prepričan, da je nesel smrt svoji sosedu v pozni nočni uri. Ta zavest ga je krepila, da je držal storjeno obljubo do konca življenja.

Limbarski

Poročnik Miša postaja radoveden

Rad bi pa vsaj vedel, kaj so danes brali. V svoji mašni knjižici vidim, kaj so danes brali in premišljevali. Potem mi pride isto na misel kot njim. Kaj vas more to jeziti?

„Ti nas ne jeziš niti najmanj ne. Le če pomislim, da leži ves ta papir tu neuporabljen, medtem ko nima nihče nič kajenja...“

„Vsekakor,“ pravi drugi, „si nepreviden. Prva kontrola...“

Še ni končal stavka, že je Vili zavpil:

„Pozor!“

Častnik straže je odprl vrata. Vsi so skočili pokoncu. Z odprtim svetim pismom na kolenih se niso premaknili. Kritičen trenutek. Vsi so zijali vame. Poročnik Miša naredi par korakov. Zagleda me in gre k meni, vzame mi knjigo, jo zapre in spet odpre in preiskuje. Potem pa:

„Kaj je to?“

„Sveto pismo.“

„Kaj pa je to ‚sveto pismo‘?“

reh, dokler ne pride stara Šterbovka in da vsaki košček z medom namazanega kruha... „Le jejte,“ pritrdi Cimbura, ko deklice uprejo svoje vprašujoče očke vanj, „lepo se zahvalite in si zapomnite, da je med tudi zdravilo — dobro in koristno zdravilo; krajcarje nositi v trgovine in si kupovati cukrčke — pa je greh.“ — Tako jim je vcepljal osnove svoje stroge npravnosti.

Tudi o cvetlicah jim je govoril in skušal, če jih poznajo. Doma morajo imeti vrtniček kakor pri Cimburovih. V njem morajo imeti ne samo resedo, muškat, balzaminke, koprive, ampak tudi kamilice, ki so zdravilne in lepo diše, sončnice in meseček, z lepim cvetjem in dobrom oljnatim semenom za ptice pozimi, potnikom, ki lepo rdeče cveto o sv. Rešnjem Telesu in delamo vence iz njih. Na vrtu morajo imeti tudi korenje, čebulo, česen, peteršilj, hren, potem pa dišeči majeron, da ne bo treba kupovati njihovih nepotrebnosti, kakor kavo, poper, ingver in žafran. Ko bi Bog hotel, da bi te stvari uživali, bi jim dal tudi pri nas rasti. Ni vse za vse.

Deklice pa s prstom v ustih pazljivo poslušajo — poslušajo tudi, ko Cimbura uči in sprašuje dečke.

„Tak, Francek, povej mi, kako strnad poje na spomlad, ko na polju niti zrna ni dobiti?“

„Tedad strnad kliče: ‚Kmetič, kmetič, hitro posej, hitro posej!‘ V jeseni, ko je vsega dovolj, pa kriči: ‚Kmetič, kmetič, pojd se solit, pojd se solit!‘“

Kaj pravi lastovka, prepelica, kaj petelin, kokoš in racman — to otroci vse vedo.

(Dalje prihodnjič)

„To je knjiga o Bogu in Kristusu.“

Bog in Kristus so besede, ki jih poročnik Miša po desetkrat na dan izgovori, v „svečanih“ kletvah, če gre za kaj res važnega ali če je zaradi jeze iz sebe. Bog, Kristus in Mati božja so sestavni deli najgroznejših kletev. Miša, ki je komaj enaindvajset let star in je že s sedemnajstimi leti šel k vojakom, ima vso svojo znanost o Bogu iz kletev, ki tvorijo več kot polovico besedi, ki jih je kdaj koli slišal ali sam izgovoril.

Bog in Kristus! Knjiga naredi na Mišo vtis o nečem prepovedanem in istočasno čudovito zanimivem. Rad bi o tem kaj vedel. Zaveda se, da ima povelje od komandanta, da vse knjige zapleni. Ampak njegova radovednost je hujša. Vpraša me:

„Kaj pa stoji tu notri o Bogu in Kristusu?“

„Pripoveduje, kako je Bog ustvaril svet.“

„Prav res to trdi?“

„Gotovo.“

„In je res?“

„Zakaj ne?“

V veliko začudenje vse sobe se je Miša usedel poleg mene. (Moja prva misel: ta se bo nalezel uši. Nato sem si pa mislil: morda jih že ima, tu jih imamo vsi.)

„In kaj stoji tu?“

„Natančen popis božjih del.“

„Kako pa je Bog delal?“ — Stavil mi je vprašanje za vprašanjem.

„Najprej je ustvaril luč.“

„In nato?“

„Nato je ločil nebo od morja in zemljo od vodov. Na zemlji je dal rast drevesom, cveticam in žitu.“

„Ampak kako je Bog delal?“

„Sam.“

„Oho! Pripoveduj naprej.“

Mišo je pritegnilo. Moje pripovedovanje mu ni dovolj hitro. Sicer sem pobral nekaj ruskih besed, govorim pa še vedno s težavo.

Rečem mu: „Potem je ustvaril Bog sonce, luno in zvezde in na zemlji živali.“

„Koliko časa je pa Bog rabil za vse to?“

„En teden.“

„Čudovito, zares čudovito. In končno, kaj je pa potem naredil?“

„Človeka. Zadnji dan je ustvaril človeka.“

„Kako ga je naredil?“

„Po svoji podobi.“

„Potemtakem smo podobni Bogu?“

„Gotovo. To moramo verovati.“

„Naprej, naprej. Tu, kaj pa je tu?“

„Tu je govor o lestvi, ki je segala do neba.“

„In tu?“

„Tu je zgodba o možu, ki so ga odpeljali v tujo deželo.“

„V katero deželo?“

„V Egipt.“

„Naprej...“

In Miša začne sam listati po svetem pismu in ga odpira na slepo srečo.

„Kaj pa je tu zapisano?“

„Nekaj o Judih, izbranem narodu božjem.“

„Počakaj! Zakaj Judje? Si tudi ti Jud?“

„Ne, ampak Judje so kot prvi prejeli božje zapovedi.“

„Da bi jih ubogali?“

„Da, ampak tega niso vedno storili.“

„In potem?“

„Potem so bili kaznovani.“

„Naprej, naprej — tu!“

„Tu je zgodba o zelo dolgem človeku, približno tri metre velikem (ne vem, kako se reče ‚velikan‘ po rusko), in o Davidu, dečku. Borila sta se med seboj in David ga je ubil.“

„Naprej, sem že razumel. Končno, tu — kaj je tu?“

„Življenje Jezusa Kristusa.“

„Kaj pa je bil spet ta?“

„Sin božji.“

„In kaj je naredil?“

„Njegov Oče ga je poslal na zemljo, da bi delal dobro, pomagal ubogim, zdravil bolne.“

„Je bil zdravnik?“

„Še več. Bil je prijatelj vseh ljudi.“

„Beri mi malo o tem, kar je storil.“

„Tu: vodo je spremenil v vino.“

„Zakaj?“

„Bilo je pri svatbi.“

„Sposoben človek. Naprej!“

„Tu — je obudil mrtvega.“

„Mrtvega, čisto mrtvega?“

„Da, že pokopanega.“

„Ta je krepka. Naprej!“

„Tu: pravi, da moramo eden drugega ljubiti in nihče naj ne stori drugemu kaj hudega.“

„Kaj pa je iz tega Sinu božjega, tega Kristusa potem postalo?“

„Križan je bil.“

„Križan? Ah, niti ta ni imel sreče.“

In poročnik Miša je sunkoma vstal in zapustil celico, ne da bi se ozrl.

Nihče ni opazil, da mi je sveto pismo pustil.

J. Š. Baar — Al. Nemec:

ZEMLJA IN LJUDJE

Roman

(93. nadaljevanje)

Zato kmet nikoli ne je kruha, da ne bi skorjice dal psu ali konju. V njegovem žepu mora vedno biti prgišče zrnja za golobe, nekaj drobtin za ribe, suha skorjica za mravlje, če misli iti k reki ali v gozd.

Na sveti večer pa si deli hrano z vsemi živalmi, celo s ptiči pevci, kajti na sveti večer opolnoči neme živali spregovorijo in tožijo tiste, ki so jih trpinčili. Zato je treba, da živali razumemo. Tako sedi Cimbura med otroki in jim razlaga, ob sebi pa ima kos lesa, pilo, strugač in pipec ter nekaj reže. Grablje to ne bodo, plug tudi ne — aha, to bo pes. Ne, ne bo pes, dedek rezlja ovčko. Starec pa goreče dalje razlaga, kot da ne sliši, kaj otroci ugibljejo. „To bo konj, konj bo to,“ vzklíknejo zdajci paglavci in uganejo. Seveda, saj že vsak vrl deček ima svojega lesenega konjička, ta bo pa za najmanjšega med njimi — Šterbovega Pepeta.

Nekoč je bil pregled konj. Fantiči so se sešli s svojimi konji pri Cimburovih, tam so se postavili v vrsto in dedek jih je pregledoval. „Ti si mi hlapec, ti,“ se je razjezil dedek. „Kako umazanega konja imaš!“ Fantič je pordel kakor kuhan rak in takoj hitel čistit zablatenega konja. Konj jim je tako bil vzorec, na katerem se je dečko takoj od malega učil sedeti, naučil se je imenovati dele njegovega telesa, greben, bok, gleženj, grivo, pleča, učil se je konja opremiti in zapregati. Cimbura je izdelal in podaril o-

Nedelja.

V nedeljo je lepo. Na ta dan jemo Königovo-pecivo. Prinesem Königov prašek za peči. Recept si pa lahko izberem, ker prinese spet nekaj novega

... zato je **König** tako priljubljen!

RADIOHAUS KERN

CELOVEC — KLAGENFURT, BURGGASSE 4. TELEFON 24-01

Radijski aparati, zvočne plošče — šivalni stroji, pralni stroji, hladilniki, električni aparati. Pošiljamo tudi v Jugoslavijo na naslove zajamčeno in točno.

DAMSKE PLaSČE

MOSKE OBLEKE

najboljše kvalitete in kljub temu poceni pri

Pleikner OHG.

BELJAK, HAUPTPLATZ NR. 28

EDINSTVENA

razstava radijskih aparatov

od 18. do 25. novembra

v Radiohaus

KERN

CELOVEC - KLAGENFURT Burggasse 4

B L A G O

posteljina, posteljno perje, odeje

HUBERTUS-PLAČI

po zmernih cenah

FELFERNIGG & NOISTERNIG

BELJAK, ITALIENER STRASSE NR. 6

VISOK SVETOVNI PRIDELEK VOLNE

Svetovni pridelek volne leta 1954 cenijo na 2.004.912.000 kilogramov, medtem ko je lanski pridelek znašal 1.982.232.000 kilogramov. Sedanja produkcija volne je približno v skladu s potrošnjo. V deželah, ki porabijo največ volne, so porabili v treh mesecih pred 30. junijem 1954 5 odstotkov manj volne kot v prejšnjih 3 mesecih in 9 odstotkov manj kot v istem času lanskega leta. Skoraj vse dežele pridelujejo zdaj enako ali še več volne kot pred vojno.

TRGOVINA MED ZAPADOM IN VZHODNO EVROPO

V tem trgovanju je do sedaj prednjačil Vzhod. V prvi polovici tega leta je pa prvič izvozil več Zahod.

Nemški HOLDER-DIESEL-TRAKTOR — Vse POLJEDELSKE STROJE — ŠTEDILNIKE, PEČI, PRALNE STROJE ugodna možnost nakupa!

H. WERNIG KMETIJSKI STROJI
CELOVEC, Paulitschgasse 13, Telefon 35-02

Najemodajalci in najemniki se se-
stanejo pri sodno zapriseženem
ocenjevalcu TRIEBELNIG-u, Ce-
lovec-Neuer Platz 13. tel. 48-23.

Pletenine in vezenine

kupite ugodno pri

M. KopeinigVillach - Beljak, Autobahnhof
Izdelavamo tudi po meri

ŠIVALNE STROJE PLETILNE STROJE

za gospodinjstvo in obrt
Cellovec Wienerg. 10**GRUNDNER**

ŠIVALNI STROJI

v bogati izbiri pri
RADIO MELCHER
Beljak, Kaiser-Josef-Platz
Ena petina predplačila,
ostanek v 10 mesečnih obro-
kih. Brezplačna dostava.

Flanelske rjuhe 48.-, damske
garniture tople 16.-, haderce,
krasne 10.-, moške srajce 38.-
STOFFSCHWEMME, Klagenfurt,
Marktplatz.

Damska frizerka Matilda Zotter,
Cellovec, Salmstrasse 3.

Fant, 29 let star, samostojen obrt-
nik želi spoznati marljivo dekle
Slovenko v starosti 22 do 27 let
zaradi ženitve. Naslov pri upravi
pod „1955“.

Posebna ponudba

Flanel-rjuhe 130x230
samo S 39.90
Damski plašči od S 269.-
Moški plašči od S 385.-
Smučarske hlačke
za otroke vel. 2 S 46.90

Največje oblačilno skladišče
Ziljske doline.

**Hermann
FERTALA**

SMOHOR

MODEN — Herta, Beljak, Weiß-
briachstrasse 6, nudi po najnižjih
cenah puloverje ter damska krila.

OBLEKE,
KOSTUME,
PLAČE
po meri v najfinejši izdelavi

Hans Pichler

BELJAK, Bahnhofstrasse 9

Prodajamo poceni

in dobro v celovški prodajni
centrali **ENZI**, 8.-Mai-Str. 40
Tel. 46-07 v bogati izbiri
damske rokavice, damske
obleke, plašče, obleke, mo-
ške — in krznenne čevlje, oto-
mate, otroške vozičke, spal-
nice in druge stvari. Kupi-
jemo očala in Foto-aparate.

POLNOZRNATI KRUH
potreben za vaše zdravje
dobite pri vašem trgovcu in
pri peku **SEBALD WAL-
TER**, velepekarija, Cellovec,
10.-Oktober-Strasse.

Vse radio-aparate in
električne potrebšči-
ne so pri nas kvali-
teta!
OTTO GAGGL
Beljak — Villach

Neprekosljivi Hoover-
pralni stroj, kuhinjski
stroji, sesalci prahu
za jebe, za mene, za vse!
pri
HAAS & CO.

CELOVEC, Bahnhofstr. 3

WIENER PELZWERKSTÄTTE

J. Vesely Cellovec-Klagenfurt
Obt.platz 2-I.

Kupuj pri proizvajalcu, kjer do-
biš dobro blago poceni.

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT
STADTTHEATER

Od 19. do 2. 11.: „Kaisermanöver“
Od 23. do 25. 11.: „Ernst sein ist
alles“ (ni za mladino)

PRECHTL

Od 19. do 25. 11.: „Feuerwerk“
(Oh, mein Papa)

LEPI MODELI
LASTNA DELAVNICA**Pelze-Rauchenwald**CELOVEC, St.-Veiter-Str. 1-
Modische Ecke Spitalhof

Die Frau Lehrerin

zu sein beim „Schule-
spielen“ ist für klei-
ne Mädeln das aller-
schönste. Da kriegen sie
ganz rote Ohren, fun-
kelnde Augen und glü-
hende Wangen vor lauter Eifer. Sie tun oft
schon recht erwachsen in diesem Alter, wenn sie
in die Schule kommen, trotzdem aber sind sie

noch lange nicht zu groß für
Kathreiner

V globoki žalosti sporočamo pretresljivo vest, da nas je za vedno zapustil naš
iskreno ljubljeni, skrbni in srčno dobri soprog, oče, sin, stari oče, svak, brat, zet in
stric, gospod

Georg Umschaden sen.

TRGOVEC

v 57. letu starosti po kratkem trpljenju, previden z zakramenti za umirajoče, dne
10. novembra.

Spremili smo ga v nedeljo, dne 14. novembra, ob 11. uri iz cvetlične vaze
glavnega celovškega pokopališča k poslednjemu počitku.

Sv. maša zadušnica je bila v ponedeljek, dne 15. novembra 1954, ob 8. uri v
mestni župni cerkvi sv. Egidija.

Izrekamo globoko

ZAHVALO

za iskrena, številna sožalja kakor tudi za vence in cvetlice, poklonjene na grob na-
šemu ljubemu soprogu, očetu, sinu, staremu očetu, svaku, bratu, zetu in stricu,
gospodu

Georg Umschaden-u sen.

Posebno se zahvaljujemo častiti duhovščini, msgr. dr. Rainerju, dekanu Lam-
prechtu, asistenci, bratom kapucinom redovne cerkve v Celovcu in moškemu zboru
„Koschatbund“ za spremstvo k zadnjemu počitku.

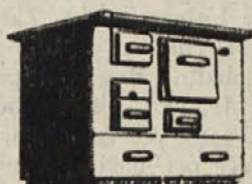
Cellovec-Klagenfurt, dne 17. novembra 1954.

Globoko žalujejoči:

Trude Scopes, hčerka Sophie Umschaden, soproga **Georg Umschaden, sin**
Berti Umschaden, snaha Mathilde Umschaden, mati **Toni Scopes, zet**

Diana in Riki Scopes, vnuka

kakor tudi družine Umschaden, Vienna, Kraigher, Lerchbaumer, Zuzzi in dr. Klaus

Kolesa, motorji,
različni medilni-
ki, lastna delav-
nica za stroje, de-
lo solidno in po-
ceni v znani ce-
lovški mehanični
delavnici

Zanesljivi odjemalci
dobijo tudi na obroke.

Johann NovakMEHANIČ IN KLJUČAVNICAR
KLAGENFURT, Feldmarschal-Konrad-Pl. 1

PLAČE za dame, gospode in otroke

priporoča poceni

WALCHER

Cellovec, 10.-Oktober-Straße 2

Strokovni nasveti in najboljša postrežba pri na-
kupu blaga za pregrinjala, prešitih odej (kov-
trov), žimnic (modrocev), preprog in tekačev v
vaši strokovni trgovini za dom

LODRON

BELJAK — VILLACH, LEDERERGASSE